

Paper type: Research Article

Presenting the Agility Model of Financial Reporting Based On Grounded Theory

Mahnaz Gholinezhad¹, Rasoul Abdi^{*2}, Ali Jafari³, Nader Rezaei⁴

Received: 2025/04/20

Accepted: 2025/07/15

Abstract

Objective: In today's world, characterized by rapid market changes, technological advancements, and unpredictable economic conditions, agility in financial reporting has become essential for organizations to respond to dynamic business environments, enhance decision-making, and maintain competitiveness. This study aims to present a financial reporting agility model grounded in Strauss and Corbin's grounded theory.

Method: Methodologically, this research is an applied and exploratory study. The statistical population included professors, experts, and specialists in accounting during the year 2024–2025. Using theoretical purposive sampling, 17 participants were selected based on the criterion of theoretical saturation. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using open, axial, and selective coding, culminating in the development of the final model.

Findings: The analysis revealed 209 open codes, 27 subcategories, and six main categories: causal factors, contextual factors, core phenomenon, intervening factors, strategies, and consequences.

Conclusion: The findings offer practical insights for investors, creditors, stockbrokers, and corporate managers to make informed decisions, thereby improving the speed, accountability, capability, quality, and transparency of financial reporting. Ultimately, this contributes to enhanced financial reporting agility.

Keywords: Financial reporting agility, Financial reporting transparency, Financial reporting flexibility, Grounded theory.

10.71600/jacgr.2025.1204445

How to cite this article: Gholinezhad, M., Abdi, R., Jafari, A., & Rezaei, N. (2025). Presenting the Agility Model of Financial Reporting Based On Grounded Theory. *Accounting and Corporate Governance Researches*, 4(11), 57-80. (In Persian).

¹. Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran.

². Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran. *Corresponding Author: abdi57@iau.ir

³. Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran.

⁴. Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran.

نوع مقاله: علمی پژوهشی

ارائه مدل چابکی گزارشگری مالی مبتنی بر نظریه داده بنیاد

مهناز قلی نژاد^۱، رسول عبدی^{۲*}، علی جعفری^۳، نادر رضایی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۳۱

چکیده

هدف: در دنیای امروز که با تغییرات سریع بازار، پیشرفت‌های فناوری و شرایط اقتصادی غیرقابل پیش‌بینی همراه است، چابکی در گزارشگری مالی جهت توانایی سازمان‌ها در پاسخگویی به تغییرات سریع محیط کسب‌وکار، بهبود تصمیم‌گیری و حفظ رقابت‌پذیری به یک ضرورت تبدیل شده است. لذا هدف از انجام این تحقیق ارائه مدل چابکی گزارشگری مالی مبتنی بر نظریه داده بنیاد بوده است.

روش: پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و برحسب گردآوری اطلاعات، اکتشافی و با استفاده از نظریه داده بنیاد (اشتراوس و کوربین) انجام شد. جامعه آماری کلیه اساتید، کارشناسان و متخصصان و اساتید خبره فعال در حوزه حسابداری در سال ۱۴۰۳ بودند و از روش نمونه‌گیری هدفمند نظری ۱۷ نفر و بر اساس معیار اشباع نظری استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی تجزیه و تحلیل شدند و مدل نهایی مشخص شد.

یافته‌ها: بر اساس تحلیل مصاحبه‌ها ۲۰۸ کدباز، ۲۷ زیر مقوله و ۶ مقوله اصلی شامل عوامل علی، بسترها و زمینه‌ها، پدیده محوری، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها استخراج گردید.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این پژوهش برای استفاده سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، کارگزاران بورس، مدیران شرکت سهامی جهت اتخاذ تصمیم‌های مفید و به تبع آن باعث افزایش سرعت، پاسخگویی، توانمندی، کیفیت و شفافیت گزارشگری مالی و در نهایت بهبود چابکی گزارشگری مالی می‌شود.

واژه‌های کلیدی: چابکی گزارشگری مالی، شفافیت گزارشگری مالی، انعطاف‌پذیری گزارشگری مالی، نظریه داده بنیاد.

10.71600/jacgr.2025.1204445

استناد: قلی نژاد، مهناز؛ عبدی، رسول؛ جعفری، علی؛ رضایی، نادر (۱۴۰۴). ارائه مدل چابکی گزارشگری مالی مبتنی بر نظریه داده بنیاد.

پژوهش‌های حسابداری و راهبری شرکتی، ۴ (۱۱)، ۵۷-۸۰

۱. گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

۲. گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران. *نویسنده مسئول: abdi57@iau.ir

۳. گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

۴. گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

مقدمه

محصول نهایی سیستم اطلاعات حسابداری، گزارش صورت‌های مالی است و هدف گزارشگری مالی، ارائه اطلاعات مالی برای سرمایه‌گذاران موجود و بالقوه، وام‌دهندگان و طلبکاران جهت تصمیم‌گیری درباره فراهم کردن منابع است. به عبارت دیگر، گزارش مالی باید اطلاعات مربوط به میزان، زمان‌بندی و عدم قطعیت جریان‌های نقدی آتی یک نهاد را فراهم کند (شاکسپیر^۱، ۲۰۲۰). در این راستا می‌توان گفت، سازمان‌هایی می‌توانند به موفقیت دست یابند که از رویکردها و راهبردهایی جدید مانند چابکی استفاده کنند. چابکی در قلمرو تصمیمات مالی می‌تواند به منظور کسب به گزارشگری مالی کمک وافری نماید (جهانبخش قره باغی و پورزمانی، ۱۴۰۰). چابکی گزارشگری مالی به توانایی سازمان‌ها در ارائه اطلاعات مالی به‌روز، دقیق و قابل اتکا در کوتاه‌ترین زمان، تطبیق سریع فرآیندهای گزارشگری مالی خود در پاسخ به محیط‌های تجاری در حال تغییر، الزامات نظارتی و انتظارات ذینفعان ممکن اشاره دارد. در دنیای امروز که با تغییرات سریع بازار، پیشرفت‌های فناوری و شرایط اقتصادی غیرقابل پیش‌بینی همراه است، چابکی در گزارشگری مالی به یک ضرورت تبدیل شده است. این موضوع به سازمان‌ها کمک می‌کند تا تصمیم‌گیری‌های سریع و آگاهانه‌تری داشته باشند، ریسک‌ها را به‌موقع مدیریت کنند و در رقابت با سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نمایند. با استفاده از فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی و اتوماسیون، سازمان‌ها می‌توانند فرآیندهای گزارشگری مالی خود را بهینه‌سازی کرده و شفافیت و پاسخگویی مالی را افزایش دهند (ادیری^۲، ۲۰۲۴).

چابکی در گزارشگری مالی به معنای توانایی سازمان‌ها در ارائه اطلاعات مالی به‌روز، دقیق و قابل اتکا در زمان مناسب است تا تصمیم‌گیرندگان بتوانند به سرعت به تغییرات واکنش نشان دهند و فرصت‌های جدید را شناسایی کنند. برای مثال، شرکت‌هایی که از سیستم‌های گزارشگری بلادرنگ استفاده می‌کنند، می‌توانند به سرعت به نوسانات قیمت‌ها یا تغییرات تقاضا واکنش نشان دهند و استراتژی‌های خود را تنظیم کنند (ایشاک و همکاران^۳، ۲۰۲۴). گزارشگری مالی چابک به شرکت‌ها کمک می‌کند تا مشکلات مالی مانند کمبود نقدینگی یا افزایش بدهی‌ها را قبل از تبدیل شدن به بحران، شناسایی و برطرف کنند (ریستیناواتی و هارتونو^۴، ۲۰۲۳). چابکی در گزارشگری مالی به شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا فرصت‌های جدید را سریع‌تر شناسایی کرده و از رقبا پیشی بگیرند. برای مثال، یک شرکت خرده‌فروشی که از سیستم‌های گزارشگری بلادرنگ استفاده می‌کند، می‌تواند به سرعت به تغییرات رفتار مصرف‌کننده واکنش نشان دهد و استراتژی‌های بازاریابی خود را تنظیم کند (راگازو و همکاران^۵، ۲۰۲۲). در مجموع طی سال‌های اخیر بدلیل عدم کارایی و کفایت گزارشگری مالی، ضرورت بهبود شیوه گزارشگری، ذهن استفاده‌کنندگان ارائه‌دهندگان گزارش‌ها را به خود مشغول کرده است (ادو^۶، ۲۰۲۲) و گله‌مندی‌های اساسی از گزارش‌های متعارف، عمدتاً متوجه عدم شفافیت و جامعیت و پاسخگویی به شرایط پرتحول کنونی و تأمین انتظارات استفاده‌کنندگان می‌باشد. از سویی پیامدهای عملی تحقیق در مورد چابکی گزارشگری مالی بسیار گسترده است و می‌تواند بر بهبود کیفیت گزارش‌های مالی، افزایش شفافیت، کاهش هزینه‌ها و بهبود تصمیم‌گیری‌های اقتصادی تأثیر بگذارد. با توجه به توسعه دامنه استفاده‌کنندگان از گزارشات، رشد و توسعه نهادهای سرمایه‌گذاری، تغییرات در دیدگاه‌ها از مفهوم ارزش زایی سازمان‌ها و به تبع آن تغییر در انتظارات استفاده‌کنندگان از محتوای گزارشات، و با توجه به توسعه تکنولوژی اطلاعات، امروزه گزارشگری به شیوه سنتی کارایی و کارآمدی خود را از دست داده است و نیاز به چابکی در این حوزه را افزایش داده است لذا در این پژوهش برای کمک به مدیران در راستای ارتقای کیفیت گزارشگری مالی منحصراً بر چابکی تمرکز می‌شود و عوامل تأثیرگذار در توسعه چابکی گزارشگری مالی، همچنین بسترها و زمینه‌های لازم شناسایی می‌شوند و با تأکید بر موانع و عوامل تسهیل‌گر جهت توسعه چابکی گزارشگری مالی راهبردهای کاربردی ارائه می‌شود و در نهایت پیامدهای توسعه چابکی گزارشگری مالی نیز شناسایی می‌گردند. در اینجا با ارائه مدل چابکی گزارشگری مالی محقق در پی آن است که به ارائه بهترین گزارش از لحاظ دقت و شفافیت در کمترین زمان ممکن و با بهترین

¹ Shakespeare

² Adeyeri

³ Ishak et al

⁴ Ristianawati & Hartono

⁵ Ragazou et al

⁶ Edu

کیفیت که توانایی شناسایی تغییرات و پاسخ سریع و فعالانه به آنها را داشته باشد کمک نماید. بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخ گویی به این سؤال است که مدل چابکی گزارشگری مالی مبتنی بر نظریه داده بنیاد چگونه خواهد بود؟

مبانی نظری

پارادایم چابکی برای ارتقای توانایی در محیط پویا و پیش بینی ناپذیری سازمانی مطرح شده است چابکی به معنای توانایی حرکت سریع، چالاک، فعال، آسان و قادر بودن به تفکر سریع با یک روش هوشمندانه است (مرادی و همکاران، ۱۳۹۹). چابکی نیازمند توانایی مدیریت و کاربرد دانش است. در این صورت سازمان توانایی بالقوه برای استمرار حیات در محیط کسب و کار متغیر و پیش بینی ناپذیر بدست می آورد. چابکی، توانایی ایجاد و پاسخ به تغییر به منظور بقا و شکوفایی در یک محیط تصادفی و آشفته است. چابکی، ظرفیت سازگاری با تغییرات است (دوز و کوسونن^۱، ۲۰۱۰). گزارشگری مالی چیزی بیش از یک توصیف ساده از جریان های نقدی آتی است، زیرا به مدیران فرصت می دهد تا تصمیم بگیرند چه زمانی، چگونه و چه مواردی را در صورت های مالی گزارش کنند چون گزارشگری مالی به موقع و با کیفیت بالا می تواند کارایی سرمایه گذاری را بهبود بخشد و با کاهش عدم تقارن اطلاعات و بهبود نظارت، تقریباً بر هر جنبه ای از تصمیمات مالی تأثیر بگذارد (شکسپیر، ۲۰۲۰؛ فیرنانتی و کارمودیاندری^۲، ۲۰۲۰). به موقع بودن گزارشگری مالی یکی از ویژگی های حاکمیت شرکتی خوب است زیرا سهامداران و سایر ذینفعان به اطلاعات جدید و تازه نیاز دارند و هر چه زمان بیشتری از پایان سال تا افشا بگذرد، اطلاعات کهنه تر می شود و ارزش آن کمتر می شود (نورفاتیمه و بیدوری^۳، ۲۰۲۳). چابکی گزارشگری مالی به عنوان توانایی سازمان ها در ارائه اطلاعات مالی به موقع، دقیق و سازگار با تغییرات محیطی و قوانین نوظهور تعریف می شود که از فناوری های پیشرفته مانند هوش مصنوعی و سیستم های ابری برای بهبود فرآیندهای گزارشگری و تسهیل گر تصمیم گیری ذینفعان داخلی و خارجی استفاده می کند (یاجیتباسیوغللو^۴، ۲۰۱۷). اصول بنیادی آن شامل سرعت (کاهش تأخیر در انتشار گزارش ها)، انعطاف پذیری (سازگاری با الزامات متغیر نظارتی)، شفافیت (ارائه اطلاعات مالی بدون ابهام) و دقت (کاهش خطاها از طریق اتوماسیون) است. این چارچوب با نظریه هایی مانند نظریه نمایندگی (جنسن و مککلینگ^۵، ۱۹۷۶)، که بر کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران تأکید دارد، نظریه مبتنی بر منابع (بارنی^۶، ۲۰۰۱)، که استفاده از فناوری را به عنوان مزیت رقابتی می داند، و نظریه سیستم های اطلاعاتی (الادوان و الادوان^۷، ۲۰۲۳)، که نقش زیرساخت های دیجیتال را در گزارشگری شفاف تحلیل می کند، پشتیبانی می شود. این رویکرد یکپارچه، سازمان ها را قادر می سازد تا در محیط پویای کسب و کار امروزی پاسخگو و رقابتی باقی بمانند (سپهوتانگ و همکاران^۸، ۲۰۲۴).

چابکی گزارشگری مالی به عنوان یک ضرورت در عصر دیجیتال، نیازمند ترکیبی از تئوری های علمی و فناوری های نوین است. تئوری هایی مانند نمایندگی، ذینفعان و ساخت یابی تعدیل شده، نقش مهمی در درک عوامل مؤثر بر چابکی گزارشگری مالی ایفا می کنند. از سوی دیگر، فناوری های دیجیتال و چارچوب های گزارشگری یکپارچه، ابزارهای کلیدی برای تحقق این هدف هستند. سازمان ها باید با به کارگیری این تئوری ها و فناوری ها، به سرعت و دقت در ارائه اطلاعات مالی دست یابند تا بتوانند در محیط های پویا و رقابتی امروز موفق باشند (رئوف و همکاران^۹، ۲۰۲۴).

با بررسی ادبیات و پیشینه های موجود می توان گفت چابکی را توانایی یک شرکت برای واکنش سریع به نیازمندی های بازار و نیازهای ذینفعان تعریف کرده اند، چابکی یک شرکت نشان دهنده وجود معیارهای موفقیت بلند مدت و پایدار یک شرکت در زمینه مالی است. با توجه به تغییرات روزمره در خدمات و وظایف شرکت ها، تنها راه موفقیت در ارائه خدمات بهتر و با کیفیت تر مالی، چابک سازی گزارشگری مالی می باشد. چابک سازی گزارشگری مالی یک فعالیت با سرعت، سازگار و آگاهانه است که قابلیت سازگاری سریع در واکنش به تحولات و وقایع غیرمنتظره پیش بینی نشده، فرصت های بازار و نیازمندی های ذینفعان را دارد.

¹ Doz & Kosonen

² Firnanti & Karmudiandri

³ Nurfatimah & Biduri

⁴ Yigitbasioglu

⁵ Jensen & Meckling

⁶ Barney

⁷ Aladwan & Al Adwan

⁸ Sihotang

⁹ Rouf

محمدی و همکاران (۱۴۰۴) نشان داد که هرچقدر اثربخشی کمیته حسابرسی شامل؛ اندازه، تخصص حسابداری، استقلال و تجربه اعضا، بیشتر شود، پیچیدگی گزارش‌های مالی کاهش می‌یابد.

یافته‌های مشایخ و همکاران (۱۴۰۳) نشان داد رابطه معناداری بین خوانایی صورت‌های مالی و تأخیر گزارش حسابرسی وجود ندارد، نتایج مولائی و کردستانی (۱۴۰۰) نشان داد که اندازه و تخصص موسسه حسابرسی موجب کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی می‌شوند در حالی که اظهارنظر مشروط، حق الزحمه و تداوم انتخاب حسابرس و ضعف کنترل‌های داخلی، تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی را افزایش می‌دهند. جهانبخش قره باغی و پورزمانی (۱۴۰۰) نشان دادند که اختلالات شخصیتی مدیریتی با چابکی گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری دارد، پژوهش مهرانی و همکاران (۱۳۹۹) تأثیر توانایی مدیریتی بر به‌موقع بودن گزارشگری مالی را تأیید نمودند. کلاری دارون کلاً (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای نشان دادند که به‌موقع بودن و قابلیت اطمینان می‌توانند کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا دهند، ایزدینیا و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند که انعطاف پذیری مالی بر سیاست‌های تقسیم سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر مثبتی دارد. نیککار و محمدی (۱۳۹۸) مشخص کردند که استراتژی شرکت، هزینه‌های سیاسی و قدرت مدیریت بر به‌موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر مثبتی دارند. از طرفی در تحقیقات خارجی در مطالعه‌ای خدیر و همکاران^۱ (۲۰۲۳) نشان دادند حسابرسی داخلی چابک، حسابرسی داخلی ناب، و حسابرسی مدیریت بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبتی دارند. نتایج پژوهش احمید و همکاران^۲ (۲۰۲۲) نشان داد که استانداردهای گزارشگری مالی به طور قابل توجهی بر گزارشگری مالی موفق، حسابرسی داخلی چابک و شایستگی حسابرسان تأثیر گذاشته است. ایوب محمد حسن و همکاران (۲۰۲۳) با بررسی چابکی در کمیته حسابرسی و عملکرد مالی نشان دادند که بازده دارایی‌ها، بازده حقوق صاحبان سهام، سود هر سهم و نسبت ارزش، استقلال کمیته حسابرسی، مطابقت با استانداردهای حسابداری بر اساس چابکی کمیته حسابرسی بهبود پیدا می‌کنند. یافته‌های ستیوان و یولینا^۳ (۲۰۲۲) مشخص کرد که چابکی فرایند کسب‌وکار و گزارش‌دهی مالی تأثیر کلی قابلیت فناوری اطلاعات را به سمت مزیت رقابتی افزایش می‌دهد. بر اساس پژوهش راهمادی و همکاران^۴ (۲۰۲۴) مشخص شد که رایج‌ترین اثر پیاده‌سازی چابکی در سیستم حسابداری، بهینه‌سازی هزینه‌ها برای عملکرد مالی بهینه است. نتایج کوستا و همکاران^۵ (۲۰۲۲) نشان می‌دهد که کیفیت گزارشگری مالی، یعنی کیفیت اقلام تعهدی و به‌موقع بودن، موجب رفع قصور و کوتاهی شرکت‌ها می‌شود و در پیش‌بینی مشکلات مالی نقش قابل توجهی دارد. به علاوه سینگ و همکاران^۶ (۲۰۲۲) نشان دادند که حسابرسان پرمشغله، گزارشگری مالی به‌موقع و کیفیت گزارشگری بالایی ندارند. به علاوه نورفاتیما و بیدوری (۲۰۲۳) تأثیر سودآوری، ویژگی‌های شرکت و حاکمیت شرکتی بر تأخیر گزارش حسابرسی را معکوس گزارش نمودند، حسیوان و حسیوان^۷ (۲۰۲۲) تأثیر سودآوری، اهرم، نقدینگی، اندازه شرکت، نظر حسابرس را بر به‌موقع بودن ارائه صورت‌های مالی تأیید نمودند؛ چن و همکاران^۸ (۲۰۲۲) نشان دادند که اثرات ویژگی‌های مؤسسه حسابرسی بر تأخیر حسابرسی با تأکید بر پیچیدگی گزارشگری مالی مرتبط است، کاواسه و همکاران^۹ (۲۰۲۱) نشان دادند که ویژگی‌های حاکمیت شرکتی (تخصص هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره و عملکرد نقش هیئت مدیره) و کیفیت حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معنی‌داری دارند، اوسی و تاکتاک^{۱۰} (۲۰۱۸) نشان دادند که اثربخشی کمیته حسابرسی بر به‌هنگام بودن گزارشگری مالی مثبت و معنی‌دار است. هم‌چنانکه مشخص است به طور مشخص در مورد چابکی گزارشگری مالی پژوهش خاصی صورت نگرفته است و بیشتر بحث چابکی گزارشگری مالی را می‌توان از طریق مفاهیم به‌موقع بودن گزارشگری مالی، انعطاف پذیری گزارشگری و یا تأخیر در گزارشگری و ... مورد بررسی قرار داد و کما این که این مفاهیم در پژوهش‌هایی مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. به علاوه تحقیقات قبلی بیشتر بر چابکی به عنوان یک نوع سازمان برای استارت آپ‌ها بر اساس توسعه سیستم اطلاعات متمرکز شده است. به

¹ Khudhair et al

² Ahmed et al

³ Setiawan & Yuliana

⁴ Rahmadi et al

⁵ Costa et al

⁶ Singh

⁷ Hasibuan & Hasibuan

⁸ Chen et al

⁹ Kaawaase et al

¹⁰ Oussii & Taktak

همین دلیل، اطلاعات کمی در مورد پذیرش اصول و ساختارهای چابک در کسب و کارهای موجود، به ویژه در رابطه با فرآیندهای گزارشگری مالی، ارائه شده است (ایوب محمد حسن و همکاران^۱، ۲۰۲۳).

فرآیندهای تجاری چابک، انعطاف پذیر و پاسخگو، می‌توانند ارزش بیشتری را برای ذینفعان فراهم کنند و به سرعت با تغییرات در محیط کسب و کار سازگار شوند تا نیازهای آنان را برآورده کنند و مزیت رقابتی ایجاد کنند (راهمادی و همکاران، ۲۰۲۴). به علاوه استانداردهای بین المللی برای گزارشگری مالی مؤثر نیازمند الزامات بالایی برای توانایی حسابرس، حسابرسی داخلی چابک و استانداردهای گزارشگری مالی مؤثر است (اهمید و همکاران، ۲۰۲۲). از مسائل و مشکلات موجود در زمینه گزارشگری مالی می‌توان از عدم قدرت پاسخگویی سریع و به موقع، به نیازهای اطلاعاتی ذینفعان، وجود قوانین و مقررات متعدد و نبود پاسخگویی که مفهومی کردن آن نیازمند اطلاعات قابل اتکا، قابل فهم، صحیح و به موقع برای استفاده‌کنندگان می‌باشد و نیز عدم گزارشگری مالی شفاف، نام برد (چن و همکاران، ۲۰۲۲؛ اوسی و تاکتاک، ۲۰۱۸)، که همه این عوامل می‌توانند در مفهوم چابکی گزارشگری مالی ادغام شوند، گزارش‌گری مالی می‌تواند به طور همزمان با کاهش هزینه‌های مخاطره اخلاقی، کارایی سرمایه‌گذاری را بهبود بخشد و با ارائه انگیزه‌هایی به مدیران برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری نزدیک‌بینانه، کارایی سرمایه‌گذاری را کاهش دهد (روپچادهوری و همکاران، ۲۰۱۹).

از آنجایی که با مطالعه‌ی تحقیقات انجام شده قبلی در مورد مدل چابکی گزارشگری، پژوهشی یافت نشد این پژوهش زمینه ساز توسعه مفاهیم نظری در مورد چابکی گزارشگری مالی خواهد بود همچنین رویکرد پژوهشی این تحقیق برخلاف پژوهش‌های گذشته به صورت ترکیبی می‌باشد و تلفیقی از دو رویکرد کمی و کیفی است. روش جمع آوری مطالعات انجام شده تاکنون اکثراً با استفاده از داده‌های اقتصاد سنجی بوده است و کمتر به نظر سنجی و مصاحبه اشاره و نیز همانطور که از نتایج مطالعات گذشته می‌توان برآورد کرد اجماع کاملی در مورد عوامل مؤثر بر چابکی گزارشگری مالی وجود ندارد و در این راستا نیاز به تحقیقات بیشتری وجود دارد تا این عوامل به طور کامل مشخص گردند. لذا در این بخش با توجه به مبانی نظری مطرح شده سؤال‌های پژوهش به تفکیک ماهیت انجام تحلیل به ترتیب زیر ارائه می‌شود:

۱- عوامل علی تأثیرگذار بر چابکی گزارشگری مالی کدامند؟

۲- عوامل زمینه‌ای تأثیرگذار بر چابکی گزارشگری مالی کدامند؟

۳- شرایط مداخله گر تأثیرگذار بر چابکی گزارشگری مالی کدامند؟

۴- راهبردهای چابکی گزارشگری مالی کدامند؟

۵- پیامدهای چابکی گزارشگری مالی کدامند؟

۶- مدل نهایی چابکی گزارشگری مالی چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از منظر هدف، پژوهشی کاربردی محسوب می‌شود و از حیث گردآوری داده‌ها، به صورت کیفی و با ماهیت اکتشافی طراحی شده است. این پژوهش با بهره‌گیری از رویکرد استقرایی و مبتنی بر روش نظریه داده‌بنیاد اجرا گردید. برای تحلیل داده‌ها، از روش پیشنهادی اشتراوس و کوربین با تمرکز بر عینیت‌گرایی استفاده شد.

روش نظریه سازی داده بنیاد فرایندی تحقیقی است که بوسیله آن تئوری بر پایه‌ی مفاهیم اصلی منتج از داده‌ها، شکل می‌گیرد. این تئوری از رویکرد استدلالی استقرائی بهره می‌گیرد، به این معنی که روند شکل‌گیری تئوری از جزء به کل شکل می‌گیرد.

یکی از فرآیندهای کلیدی در نظریه پردازی داده بنیاد، کد گذاری^۲ است که در طی آن داده‌های جمع آوری شده، تجزیه و تحلیل می‌شوند. با مرور داده‌های جمع آوری شده در کدگذاری، نام‌ها و برچسب‌هایی به برخی از اجزای تشکیل دهنده آنها

¹ Ayoob Mohammed Hassan

² Coding

اختصاص داده می‌شود که از اهمیت نظری یا برجستگی خاصی درباره موضوع برخوردار هستند. استراوس و کوربین^۱ (۱۹۹۰) سه مدل کدگذاری را پیشنهاد کرده‌اند:

مرحله نخست (کدگذاری باز): در ابتدا، محتوای تمامی مصاحبه‌ها به صورت مکتوب ثبت می‌شود. سپس، کدگذاری باز با استفاده از روش شناسایی نکات کلیدی انجام می‌گیرد. در این فرایند، داده‌های گردآوری شده از مصاحبه‌ها روی کاغذ نوشته شده و با تحلیل دقیق خط به خط و پاراگراف به پاراگراف، کدهای باز استخراج می‌شوند. مرحله دوم (کدگذاری محوری): این مرحله، دومین گام در تحلیل داده‌ها بر اساس نظریه داده‌بنیاد است و هدف آن ایجاد ارتباط میان مقوله‌های به دست آمده از کدگذاری باز است. در کدگذاری محوری، کدهای تولیدشده در مرحله قبل بازنگری شده و با رویکردی جدید، به منظور برقراری پیوند میان کدها، بازآرایی می‌شوند. این فرایند به تشکیل گروه‌ها و مقوله‌ها منجر می‌شود، به طوری که کدهای مشابه در گروه‌های مشخص خود قرار می‌گیرند. برای اطمینان از جامعیت، تمامی کدها دوباره بررسی شده و با متن اصلی مقایسه می‌شوند تا هیچ نکته‌ای از قلم نیفتد. در این مرحله، ممکن است چندین کد باز تحت یک کد محوری واحد دسته‌بندی شوند.

مرحله سوم (کدگذاری انتخابی یا نظریه‌سازی): پس از انجام کدگذاری باز و محوری، نوبت به دسته‌بندی نهایی داده‌ها می‌رسد. هدف اصلی نظریه داده‌بنیاد، خلق نظریه است، نه صرفاً توصیف پدیده. در این مرحله، مقوله‌ها باید به صورت نظام‌مند به یکدیگر مرتبط شوند. کدگذاری انتخابی، که بر پایه نتایج دو مرحله قبلی شکل می‌گیرد، گام کلیدی در نظریه‌پردازی است. در این فرایند، مقوله محوری به صورت منظم با سایر مقوله‌ها مرتبط شده و این روابط در قالب یک روایت منسجم ارائه می‌گردد. همچنین، مقوله‌هایی که نیاز به اصلاح یا توسعه دارند، بهبود می‌یابند. در دسته‌بندی کدها، کدهای محوری استخراج شده از مصاحبه‌ها گروه‌بندی شده و گروه‌های تشکیل شده با یکدیگر مقایسه می‌شوند تا مقوله‌های اصلی و ابعاد آنها شناسایی شوند. مراجعه به پیشینه نظری پژوهش در این مرحله می‌تواند به دقت و غنای بیشتر گروه‌بندی‌ها کمک کند. این سه نوع کدگذاری، اساساً سطوح مختلف کدگذاری را نشان می‌دهند و هر کدام به نکات متمایزی در بین مقوله‌ها در نظریه پردازی داده بنیاد اشاره می‌کند.

جامعه آماری شامل کلیه خبرگان حسابداری و حسابرسی و اساتید دارای کتب و یا پژوهش در حوزه مالی و حسابداری (خصوصاً در بحث گزارشگری) بود معیارهای ورود نمونه‌ها، داشتن تجربه در گزارشگری مالی چه از لحاظ تحصیلات دانشگاهی و چه از لحاظ بررسی صورت‌های مالی، داشتن حداقل دو پژوهش کیفیت در رابطه با گزارشگری و صورت‌های مالی داخل کشور (کتب و مقاله در مورد گزارشگری مالی)، حداقل تحصیلات فوق لیسانس و سابقه کاری ۱۰ ساله در حوزه حسابداری یا حسابداری مدیریت بالای ۵ سال و برای اساتید دانشگاهی سابقه ۱۰ ساله بود بر اساس معیارهای بیان شده، ابتدا فهرستی از محققان در دسترس حیطه‌های گزارشگری تهیه شد سپس از طریق مذاکره تلفنی، رودرو و ایمیل، درباره اهداف پژوهش توضیح داده شد و از آنها برای انجام مصاحبه دعوت به عمل آمد. در پژوهش حاضر روش نمونه‌گیری هدفمند (تعمدی یا قضاوتی) بوده است و بر پایه انتخاب معیارهای بیان شده توسط پژوهشگر با توجه به قضاوت شخصی و هدف‌های مطالعه و ماهیت پژوهش استوار است و تا حد رسیدن به اشباع نظری نمونه‌گیری انجام گرفت، در نهایت و از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند با ۱۷ نفر مصاحبه شد. که مشخصات آنها در نگاره (۱) ارائه شده است.

¹ Strauss & Corbin

نگاره ۱. ویژگی‌های مشارکت کنندگان در پژوهش

ویژگی نمونه	تعداد	تحصیلات	سن
اساتید دانشگاهی	۱۰	استادیار	۲
		دانشیار	۵
		استاد تمام	۳
حسابدار و حسابرس متخصص	۷	کارشناسی ارشد	۳
		دکتری	۴
			۱
مجموع	۱۷		

برای جمع‌آوری داده‌ها از تکنیک مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته استفاده شد که بر اساس اصل اشباع نظری انجام گرفت. طراحی سؤالات مصاحبه با بهره‌گیری از پیشینه پژوهشی موجود و فرایند توسعه چابک در گزارشگری مالی صورت پذیرفت. بر اساس دیدگاه گویا و لینکلن (۱۹۸۵)، ارزیابی کیفیت مطالعات کیفی بر پایه چهار معیار، شامل اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری انجام می‌شود. برای اطمینان از اعتبار، نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع داده‌ها ادامه یافت، حضور طولانی‌مدت پژوهشگر در میدان پژوهش برقرار شد و چندجانبه‌نگری داده‌ها اعمال گردید. در راستای اطمینان‌پذیری، بازرسی دقیق داده‌ها، مستندسازی جامع فرآیندها، روش‌ها و تصمیم‌گیری‌ها توسط پژوهشگر و چندجانبه‌نگری پژوهشگر انجام شد. در چندجانبه‌نگری، از منابع متنوع برای تأیید یافته‌های مصاحبه استفاده شد و داده‌های یک منبع با منابع دیگر تقویت گردید. به‌طور مشخص، از منابع متعددی مانند دیدگاه‌های موجود درباره موضوع، مطالعات پیشین، مصاحبه با خبرگان مختلف و تحلیل همزمان داده‌ها توسط دو پژوهشگر بهره گرفته شد. برای تأییدپذیری، نتایج به‌صورت موازی بررسی شده و انعکاسی بودن آنها مورد ارزیابی قرار گرفت. در جهت انتقال‌پذیری، توصیف جامعی از محیط پژوهش، ویژگی‌های شرکت‌کنندگان و تنوع دیدگاه‌ها و تجربیات مصاحبه‌شوندگان ارائه شد. تحلیل داده‌ها از طریق فرایند کدگذاری انجام شد. در کدگذاری باز، کدهای اولیه استخراج شده از مصاحبه‌ها (با روش شناسایی نکات کلیدی) بررسی شدند. کدهایی که به موضوعات مشترک اشاره داشتند، گروه‌بندی شده و مفاهیم اولیه را شکل دادند. از مقایسه و دسته‌بندی این مفاهیم، مقوله‌ها استخراج شدند. در کدگذاری محوری، برای برقراری ارتباط میان مقوله‌های اصلی و فرعی، از مدل پارادایمی استفاده شد تا اجزای کلیدی شامل شرایط علی، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، متغیرهای مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها شناسایی شوند. در نهایت، در کدگذاری انتخابی، بر اساس روابط شناسایی شده میان مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها در مراحل قبلی، مقوله‌ها به‌صورت نظام‌مند به یکدیگر مرتبط شده و چارچوب نظری پژوهش ارائه گردید.

یافته‌های پژوهش

در مرحله کدگذاری باز، همان‌طور که در نگاره (۲) نشان داده شده است، صاحب‌نظران در هفده مصاحبه انجام‌شده به مجموعه گسترده‌ای از عوامل در پاسخ به سؤالات پژوهش اشاره کردند. پس از حذف مفاهیم مشابه، حجم وسیعی از محتوای مصاحبه‌ها استخراج شد. به بیان دقیق‌تر، در این مرحله مضامین متعددی شناسایی شدند که با استفاده از فرایند تحلیل رفت‌وبرگشتی داده‌ها، این مضامین تلفیق و تقلیل یافتند. به این ترتیب، مجموعه اولیه کدها به تعداد کمتری کد کاهش پیدا کرد. برای جلوگیری از تکرار، کدهای اولیه مشابه یا نزدیک به هم از نظر مفهومی در یک گروه واحد ادغام شدند و این فرایند به شکل‌گیری مفاهیمی منجر شد که در نهایت مقوله‌ها را تشکیل دادند.

نگاره ۲. مفاهیم و مقولات شناسایی شده در رابطه با سؤالات مصاحبه

مقوله اصلی	کدهای باز	فراوانی	شماره مصاحبه شونده	شناسه
انعطاف‌پذیری و انطباق گزارشگری مالی	قابلیت سازگاری آگاهانه و سریع با تغییرات محیطی	۹	م ۷، م ۱۲، م ۳	C1
	انطباق با نیاز اطلاعاتی افراد ذینفع، ذیحق و ذیعلاقه	۱۰	م ۹، م ۱۰	C2
	انطباق با استانداردهای گزارشگری مالی	۹	م ۲، م ۵، م ۷، م ۱۱	C3
	شناخت فرصت‌های بازار و نیازمندی‌های ذینفعان	۱۱	م ۱۱، م ۱۲، م ۱۳	C4
	توانایی شناسایی سریع تغییرات محیطی	۱۰	م ۲، م ۶، م ۷، م ۱۰	C5
	پاسخگویی سریع و به‌موقع به نیازهای اطلاعاتی ذینفعان	۱۱	م ۱۴، م ۱۶، م ۱، م ۶	C6
سرعت و عدم تأخیر در گزارشگری	واکنش مناسب و فعالانه به فرصت‌ها و نیازها	۱۰	م ۸، م ۹، م ۱۰	C7
	پاسخگویی و افشای به‌موقع بودن اطلاعات	۱۲	م ۲، م ۹، م ۳، م ۵	C8
	توانایی انجام عملیات در کوتاه‌ترین زمان	۱۰	م ۵، م ۶، م ۷	C9
	نداشتن تأخیر در افشای اطلاعات مالی	۹	م ۷، م ۸، م ۹	C10
شفافیت گزارشگری مالی	به‌هنگام بودن حسابرسی	۹	م ۸، م ۹، م ۱۰	C11
	توانایی گزارشگری مالی در انتقال اطلاعات مرتبط	۹	م ۴، م ۶، م ۷	C12
	قابلیت اطمینان کیفیت گزارشگری	۱۱	م ۲، م ۱۵	C13
	قابلیت مقایسه‌پذیری کیفیت گزارشگری	۱۰	م ۱۰، م ۱۴، م ۱۱	C14
	قابل فهم بودن گزارشگری مالی	۱۱	م ۶، م ۷، م ۸، م ۹	C15
	صورت‌های مالی قابلیت اتکا	۹	م ۴، م ۱۰، م ۱۲، م ۱۳	C16
پایداری مالی و خلق ارزش بلندمدت	گزارش‌های دقیق و شفاف در زمان مناسب	۱۱	م ۳، م ۸، م ۱۰	C17
	ایجاد فرصت‌های رشد سرمایه‌گذاری	۹	م ۱۱، م ۶، م ۷، م ۸	C18
	کسب سهم بیشتری از بازار	۱۰	م ۶، م ۷، م ۱	C19
	افزایش قابلیت‌های پویای شرکت	۱۱	م ۶، م ۷، م ۸، م ۱	C20
	توانایی تفکر سریع و هوشمندانه	۹	م ۱۲، م ۱۳	C21
	توانایی سنجش رقبا	۱۱	م ۷، م ۱۵	C22
شرایط محیطی نامطمئن	انتخاب و تطبیق‌پذیری ساختار مطلوب سرمایه	۹	م ۶، م ۷	C23
	تنوع کارایی تأمین و تجهیز و تزریق منابع مالی	۱۱	م ۱۳، م ۱۱	C24
	افزایش بازده قیمت سهام	۱۰	م ۴، م ۵، م ۹	C25
	شرایط کشور (جنگ و تحریم و...)	۹	م ۸، م ۹	C26
	نرخ تورم	۱۰	م ۱۲، م ۷، م ۶	C27
	نرخ ارز	۱۰	م ۳، م ۹، م ۱۲	C28
ساختار سازمانی و مالی مناسب	گسترده‌تر شدن فضای رقابتی	۹	م ۴، م ۶	C29
	عدم قطعیت جریان‌های نقدی آتی	۹	م ۱، م ۱۳، م ۱۵	C30
	نرخ دستمزدها و هزینه‌های جاری	۹	م ۸، م ۱، م ۶، م ۷	C31
	تغییرات روزمره در خدمات و وظایف شرکت‌ها	۱۰	م ۱۱، م ۲، م ۶، م ۷	C32
	تغییرات سریع در استانداردها بر اساس تأثیرات محیطی	۹	م ۲، م ۳، م ۱۳	C33
	تغییر در ساختار حقوقی شرکت	۱۰	م ۶، م ۱۷	C34
ساختار سازمانی و مالی مناسب	فرهنگ سازمانی	۱۱	م ۴، م ۷، م ۱۱	C35
	ساختار سازمانی منسجم	۹	م ۳، م ۸، م ۱۲	C36
	نوآوری و دانش مالی شرکت	۱۰	م ۹، م ۱۴، م ۱۵	C37
	سلامت اقتصادی شرکت	۹	م ۷، م ۸، م ۹، م ۱۰	C38
	وجود فشارهای اهرمی همچون میزان بدهی‌های شرکت	۹	م ۱۱، م ۱۵	C39
	وضعیت سودآوری شرکت	۱۰	م ۴، م ۱۱، م ۶، م ۷	C40
	سرعت انطباق‌پذیری سازمان با تغییرات محیطی	۱۲	م ۱، م ۵، م ۱۰، م ۱۴	C41

مقوله اصلی	کدهای باز	فراوانی	شماره مصاحبه شونده	شناسه
ویژگی‌ها و قابلیت‌های شرکت	نسبت‌های مالی	۱۱	م ۸، م ۹	C42
	شرایط قراردادهای وام	۹	م ۳، م ۴، م ۱۴	C43
	تجدید ارائه صورت‌های مالی	۱۰	م ۵، م ۱۲، م ۱۵	C44
	سطوح بالای حساب‌های دریافتی و موجودی کالا	۹	م ۸، م ۱۵	C45
	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار و اهرم مالی	۱۱	م ۶، م ۷، م ۹، م ۱۶	C46
	خوش‌نامی و اعتبار شرکت در افشای گزارش‌های مالی	۱۰	م ۴، م ۱۰، م ۱۴	C47
	اندازه و قدمت شرکت	۹	م ۱۰، م ۹	C48
	خصوصی سازی مالکیت	۹	م ۶، م ۷، م ۸	C49
	پیچیدگی فعالیت و کیفیت کنترل‌های داخلی	۹	م ۶، م ۱۲	C50
	پیچیدگی عملکرد شرکت	۱۰	م ۶، م ۷	C51
	گزارش‌های مالی تلفیقی	۱۲	م ۱۱، م ۱۳	C52
	سودآوری و نسبت ارزش بازار	۱۰	م ۷، م ۱۴	C53
	انطباق شرکت با مقررات کمیته حسابرسی	۱۱	م ۶، م ۷، م ۸، م ۱۵	C54
	تمرکز مالکیت	۹	م ۱۰، م ۱۳، م ۱۵	C55
	تخصص مالی و تجربی و نظارتی رئیس کمیته حسابرسی و هیئت مدیره	۹	م ۳، م ۴، م ۹	C56
مکانیزم‌ها و ساختار حاکمیت شرکتی	اختیار و استقلال هیئت مدیره	۹	م ۸، م ۹	C57
	تفکیک و یا ترکیب نقش مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره (دوگانگی مدیر عامل)	۱۰	م ۴، م ۵، م ۱۲	C58
	اندازه هیئت مدیره	۹	م ۱، م ۶، م ۷	C59
	وجود کمیته حسابرسی	۹	م ۱۱، م ۲، م ۱۷، م ۷	C60
	نسبت مالکیت سهامداران نهادی	۱۱	م ۶، م ۱۴	C61
	تعداد سهامداران عمده، صنعت	۹	م ۲، م ۱۲	C62
	نسبت اعضای غیرموظف هیئت مدیره	۱۱	م ۴، م ۷، م ۹	C63
	صلاحیت و شجاعت اخلاقی حسابرسان داخلی	۱۰	م ۵، م ۱۶، م ۹	C64
	تعهد قوی در انجام حسابرسی	۹	م ۸، م ۹، م ۱۰	C65
	اندازه‌ی مؤسسه‌ی حسابرسی	۱۱	م ۸، م ۶، م ۷	C66
شایستگی اخلاقی و ساختاری مؤسسه حسابرسی	حق الزحمه حسابرسی	۱۲	م ۱۰، م ۱۳	C67
	چرخش حسابرس	۹	م ۱، م ۶، م ۸	C68
	فصل حسابرسی	۹	م ۶، م ۷، م ۸، م ۹، م ۱۰	C69
	نادیده نگرفتن گزارش‌های نادرست	۹	م ۴، م ۱۰، م ۱۲، م ۱۴	C70
	دقت در تصمیم‌گیری	۱۰	م ۵، م ۱۱، م ۱۲	C71
	تجربه و صلاحیت حرفه‌ای حسابرس	۱۲	م ۱۱، م ۶، م ۷، م ۸	C72
	استقلال حسابرس در تهیه گزارشگری حسابرسی	۱۰	م ۶، م ۷، م ۱	C73
	عدم فشار هیات مدیره یا مدیر عامل	۱۱	م ۶، م ۷، م ۸، م ۱	C74
	کیفیت رابطه حسابرسی داخلی	۱۰	م ۱۱، م ۱۳	C75
	افشاگری داوطلبانه گزارش‌های مالی	۹	م ۷، م ۶، م ۸	C76
حمایت ارکان راهبری	فشار زمانی ادراک شده	۹	م ۲، م ۵، م ۱، م ۶	C77
	حمایت قانون‌گذاران	۹	م ۱۰، م ۱۴	C78
	حمایت نهادهای متولی و تشکل‌های حرفه‌ای حسابداری	۹	م ۳، م ۵	C79
	تصمیمات سیاست‌گذاران در نهادهای بالادستی	۱۱	م ۸، م ۹	C80
	حمایت راهبری شرکتی و سازوکارهای نظارتی	۱۲	م ۴، م ۱۵، م ۱۰	C81

مقوله اصلی	کدهای باز	فراوانی	شماره مصاحبه شونده	شناسه
فشار بازار سرمایه	نسبت نقدینگی بازار سهام	۹	م ۸، م ۱، م ۶ م ۷	C82
	ظرفیت بدهی و اندازه بازار سرمایه	۱۱	م ۱۱، م ۲، م ۴ م ۷	C83
	هزینه‌های سیاسی	۱۰	م ۲، م ۹، م ۱۶ م ۵	C84
	معامله با اشخاص وابسته	۹	م ۵، م ۶ م ۷	C85
	استمرار معاملات سهام و گردش سهام	۱۰	م ۷، م ۸ م ۹	C86
	نرخ بازده مورد نظر سرمایه‌گذاران	۱۱	م ۸، م ۹ م ۱۰	C87
	رویکردها و الزامات حسابداری	۱۰	م ۴، م ۶ م ۷	C88
	وجود قوانین و مقررات متعدد	۹	م ۲، م ۱۵	C89
	کاهش ارزش اطلاعات با تأخیر	۹	م ۱۰، م ۱۴ م ۱۱	C90
	وجود منابع اطلاعاتی زیاد	۹	م ۶ م ۱۶، م ۹ م ۱۰	C91
پیچیدگی گزارشات مالی	فاصله زمانی اندک انتشار صورت‌های مالی با وقوع رویدادهای مربوطه	۱۰	م ۴، م ۱۶، م ۱۲ م ۱۳	C92
	ابهامات گزارشگری مالی	۱۰	م ۳، م ۸ م ۱۰	C93
	محافظه کاری حسابداری	۱۱	م ۱۱، م ۶ م ۷، م ۸	C94
	اجتناب مالیاتی	۱۱	م ۶ م ۱۷، م ۱	C95
	تحریف اطلاعات و ارائه کمتر از واقع ارزش دارایی‌ها	۹	م ۶ م ۷، م ۸ م ۱	C96
	تقارن اطلاعاتی	۹	م ۱۲، م ۱۳	C97
	وجود اضافه بار اطلاعاتی	۱۰	م ۷، م ۱۵	C98
	عدم وجود اطلاعات قابل اتکا، قابل فهم، صحیح	۹	م ۶ م ۷	C99
	عدم گزارش تمام خطاها و اطلاعات توسط حسابرس	۱۰	م ۱۳، م ۱۱	C100
	اهمیت بالای گزارشگری مالی	۱۱	م ۴، م ۵، م ۹	C101
الزامات تشکیل کمیته حسابرسی	اهمیت و موقعیت حسابداری و حسابرسی	۹	م ۸، م ۱۶	C102
	تغییر در انتظارات استفاده‌کنندگان از محتوای گزارشات	۱۱	م ۸، م ۱، م ۱۷ م ۷	C103
	تشریح حسابداری و جایگاه آن در جامعه	۱۰	م ۱۱، م ۲، م ۶ م ۷	C104
	حسابرسی مستمر	۹	م ۶ م ۷	C105
	الزام شرکت‌ها به گزارشگری به‌موقع و سریع	۱۰	م ۷، م ۱۲، م ۳	C106
	مدیریت سرمایه در گردش	۹	م ۹، م ۱۷	C107
	توانایی تأمین منابع مالی در موارد پیش‌بینی نشده	۱۰	م ۲، م ۵، م ۷، م ۱۱	C108
	ایجاد و توسعه‌ی خط مشی هوشمند	۹	م ۱۱، م ۱۶، م ۱۳	C109
	برنامه‌ریزی فروش، عملیاتی و مالی	۹	م ۲، م ۶ م ۷، م ۱۰	C110
	تحلیل ظرفیت و بهای جریان ارزش	۹	م ۱۴، م ۳، م ۶ م ۷	C111
برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی ناب	وضعیت جاری و وضعیت آینده انگاره‌های جریان ارزش	۱۱	م ۸، م ۹، م ۱۰	C112
	برنامه ریزی برای مزایای مالی حاصل از تغییرات ناب	۱۰	م ۷، م ۸، م ۹، م ۱۰	C113
	برنامه‌ریزی سرمایه‌ای	۱۱	م ۱۱، م ۱۵	C114
	سرمایه‌گذاری در منابع انسانی	۱۰	م ۴، م ۱۵، م ۶ م ۷	C115
	سنجش عملکرد با ردیابی مشارکت در بهبود مستمر، رضایت و آموزش نیروی انسانی	۱۱	م ۱، م ۵، م ۱۰، م ۱۴	C116
	اشتراک‌سازی سود	۹	م ۸، م ۹	C117
	توانمندسازی هیئت مدیره واحد تجاری	۱۱	م ۳، م ۴، م ۱۴	C118
	ایجاد فرصت برای مدیران جهت اعمال قضاوت حرفه‌ای	۹	م ۸، م ۱۶	C119
	نیروی انسانی ماهر و با دانش حسابداری	۱۱	م ۵، م ۱۲، م ۱۵	C120
	مسئولیت‌پذیری اعضا	۹	م ۸، م ۱۵	C121
توسعه ظرفیت‌های انسانی				

مقوله اصلی	کدهای باز	فراوانی	شماره مصاحبه شونده	شناسه
توسعه حسابداری ناب	داشتن مدیران آگاه به تحولات و تغییرات در حوزه گزارشگری	۹	م ۱۴، م ۹، م ۱۳	C122
	داشتن مدیران پاسخگو و با دقت	۱۱	م ۸، م ۹	C123
	انگیزه پاداش و علائق مدیران	۱۰	م ۵، م ۱۴، م ۱۵	C124
	حذف اتلاف منابع فرایندهای گزارشها	۹	م ۲، م ۳، م ۴	C125
	اطلاعات درست، به هنگام و فهم پذیر	۹	م ۱۶، م ۱۰	C126
	قابلیت پیگیری گزارشگری مالی	۱۱	م ۸، م ۹، م ۱۴	C127
	جامعیت گزارشگری مالی	۱۰	م ۱۰، م ۱۱، م ۱۲	C128
	مربوط بودن گزارشگری مالی	۹	م ۵، م ۱۷، م ۱۵	C129
	استقرار سیستم کنترل داخلی اثربخش	۹	م ۶، م ۹	C130
توسعه حسابرسی داخلی مبتنی بر کنترل عملیاتی ناب	تقویت فرهنگ پاسخگویی - پاسخ خواهی	۱۱	م ۵، م ۶، م ۸، م ۹	C131
	تقویت مکانیزم نظارتی و اصلاح ساختارهای آن	۱۰	م ۴، م ۵، م ۱۴	C132
	ارزیابی حسابرسی گزارشات مالی	۱۰	م ۵، م ۱۴، م ۳	C133
	ماتریس حذف تراکنشهای زائد	۱۱	م ۷، م ۹، م ۱۰، م ۱۳	C134
	ارزشیابی موجودی کالا	۱۰	م ۵، م ۸، م ۱۱	C135
تقویت زیرساختارهای گزارشگری مالی	بهبود شرایط و اصلاح ساختار اقتصادی	۹	م ۱، م ۱۱، م ۱۲	C136
	تغییر روش گزارشگری از سنتی به گزارشگری یکپارچه	۹	م ۴، م ۱۰، م ۱۴	C137
	تغییر رویکرد از داراییهای فیزیکی به داراییهای مالی	۱۰	م ۱۰، م ۹	C138
	داشتن دستور العملهای قوی و مناسب	۹	م ۶، م ۷، م ۱۶	C139
	تعیین میزان و چگونگی افشای اطلاعات در این حوزه	۱۱	م ۶، م ۱۲	C140
	کمی نمودن شاخصهای گزارشهای مالی	۱۰	م ۶، م ۷	C141
	استفاده از تجربیات و دستاورد کشورهای توسعه یافته	۹	م ۱۱، م ۱۳	C142
استانداردسازی گزارشگری از لحاظ کمیت و کیفیت افشاء	یکسان سازی با قوانین بین المللی	۱۱	م ۷، م ۴	C143
	داشتن نهادی متولی، منسجم و متخصص	۱۰	م ۶، م ۱۷، م ۸، م ۱۵	C144
	تعیین چارچوب نظری مناسب برای گزارشگری	۹	م ۱۰، م ۱۳، م ۱۵	C145
	رفع چالشهای پیاده سازی استانداردها	۹	م ۴، م ۹	C146
	تدوین فرایند و پیاده سازی استانداردها	۱۱	م ۸، م ۹	C147
	ظرفیت و سرعت در تهیه منابع واکنشهای تدافعی	۹	م ۴، م ۱۶، م ۱۲	C148
	ظرفیت و سرعت در تهیه منابع واکنشهای تهاجمی	۹	م ۱، م ۶، م ۷	C149
بکارگیری استراتژیهای رقابتی هوشمندانه	استفاده از فرصت های غیرمنتظره با توجه به سیاست های مالی و ساختار مالی شرکت ها	۹	م ۱۱، م ۲، م ۶، م ۷	C150
	استفاده از راهبرد جستجوگرانه یا متحورانه	۱۱	م ۶، م ۱۴	C151
	عدم ریسک گریزی شرکت	۱۱	م ۲، م ۱۲	C152
	تعدیل های مکرر و سازگاری با بازار	۱۰	م ۴، م ۷، م ۹	C153
	استفاده از رویکردهای نوین حسابرسی (حسابرسی مستمر)	۱۱	م ۵، م ۶، م ۹	C154
	استفاده از گزارشگری مالی تحت وب	۹	م ۸، م ۱۴، م ۱۰	C155
	استفاده از راهبرد گردش مالی بالا	۹	م ۸، م ۶، م ۷	C156
	پیش بینی و سازگاری با محیط پویا	۹	م ۱۰، م ۱۳	C157
	استراتژی تهاجمی با توجه به اطلاعات آتی	۱۱	م ۱، م ۶، م ۸	C158
طراحی و اجرای سیستم های	استفاده از ERP	۱۰	م ۶، م ۷، م ۹، م ۱۰	C159
	سیستمی نمودن تهیه گزارشات مالی	۹	م ۴، م ۱۰، م ۱۲، م ۱۴	C160
	ارزیابی آنها در حسابرسی گزارشات مالی	۹	م ۵، م ۱۱، م ۱۲	C161

مقوله اصلی	کدهای باز	فراوانی	شماره مصاحبه شونده	شناسه
اطلاعات مالی	حجم داده‌ها و تنوع اطلاعات	۹	م ۱۱، م ۶، م ۱۵، م ۸	C162
	توسعه ظرفیت‌های فیزیکی گزارشگری مالی	۱۱	م ۶، م ۷، م ۱	C163
	داشتن زیر ساختارهای لازم در حوزه فناوری	۱۰	م ۶، م ۷، م ۸، م ۱	C164
	توان رشد و پرداخت حقوق صاحبان سرمایه	۹	م ۱۱، م ۱۳	C165
	افزایش بهره وری منابع موجود	۱۰	م ۱۷، م ۶، م ۸	C166
کاهش آشفته‌گی و درماندگی مالی	قدرت پرداخت تعهدات	۱۰	م ۲، م ۵، م ۱، م ۶	C167
	کاهش نوسانات قیمتی سهام	۱۰	م ۱۰، م ۱۲	C168
	افزایش ظرفیت بدهی و کاهش هزینه‌های ورشکستگی	۹	م ۳، م ۵	C169
	افزایش ارزش وثیقه گذاری دارایی‌ها خود	۹	م ۸، م ۹	C170
	کارایی تغییر و اصلاح مبالغ زمان‌بندی جریان‌های نقدی	۱۰	م ۴، م ۷، م ۱۰	C171
توسعه کیفیت و اثربخشی گزارشگری مالی	کاهش هزینه نمایندگی	۱۱	م ۸، م ۱۷، م ۶، م ۷	C172
	کاهش هزینه‌های عملیاتی	۱۰	م ۱۱، م ۲، م ۴، م ۷	C173
	کاهش هزینه سرمایه	۱۱	م ۲، م ۹، م ۳، م ۵	C174
	اعتباربخشی به گزارش‌های مالی	۱۰	م ۸، م ۹، م ۱۰	C175
	افزایش اعتماد استفاده کننده از اطلاعات مالی	۱۱	م ۴، م ۱۶، م ۷	C176
افزایش وجهه اجتماعی	ارتقای ارزش محتوای اطلاعاتی گزارشگری مالی	۹	م ۱۰، م ۱۳	C177
	ایمن‌سازی گزارشگری مالی	۹	م ۵، م ۹	C178
	سریع‌تر و ارزان‌تر کردن گزارشگری مالی	۱۰	م ۶، م ۷، م ۸	C179
	گزارش مرتبط با نیاز و خواسته اطلاعاتی استفاده‌کنندگان	۱۱	م ۱۴، م ۹، م ۱۳	C180
	بهینه سازی فرایندهای گزارشگری مالی	۱۱	م ۵، م ۱۴، م ۱۵	C181
کاهش عدم تقارن اطلاعاتی	رفع نقاط ضعف موجود گزارشگری مالی	۹	م ۲، م ۳، م ۴	C182
	افزایش ارزش خوشنامی شرکت	۱۱	م ۲، م ۱۰	C183
	توسعه مسئولیت اجتماعی شرکت	۱۰	م ۶، م ۹	C184
	توسعه سرمایه اجتماعی شرکت	۹	م ۵، م ۸، م ۱۱	C185
	خلق ارزش برای ذینفعان	۱۰	م ۵، م ۱۶، م ۸، م ۹	C186
تصمیم‌گیری بهینه ذینفعان و اثربخشی سرمایه‌گذاری	هم راستا نمودن منافع افراد، شرکت‌ها و جامعه	۱۱	م ۴، م ۵، م ۱۴	C187
	کاهش دستکاری فعالیت‌های واقعی	۱۱	م ۵، م ۱۴، م ۳	C188
	کاهش اشتباهات و ایرادات گزارشگری سنتی	۹	م ۷، م ۹، م ۱۷، م ۱۳	C189
	کاهش انگیزه گزارشگری مالی متقلبانه	۹	م ۵، م ۸، م ۱۱	C190
	ترویج افشای داوطلبانه اطلاعات	۱۰	م ۱، م ۱۱، م ۱۲	C191
کسب فرصت‌های بازار رقابتی	کاهش فرصت‌های دستکاری سود	۹	م ۸، م ۱۵، م ۱۰	C192
	افزایش پاسخگویی و شفافیت	۱۰	م ۴، م ۶، م ۷	C193
	ارتقای کارایی سرمایه‌گذاری	۱۱	م ۱۰، م ۱۳	C194
	رشد و توسعه نهادهای سرمایه‌گذاری	۱۰	م ۵، م ۹	C195
	توسعه دامنه استفاده کنندگان از گزارشات	۱۲	م ۷، م ۱۲، م ۳	C196
تسهیل‌گر نظارت سرمایه‌گذاران بر رعایت مفاد قراردادهای	بهبود فرصت تصمیم‌گیری برای همه ذینفعان	۱۳	م ۹، م ۱۰	C197
	جلب اطمینان و تأمین انتظارات ذینفعان از سرمایه‌گذاری	۱۰	م ۲، م ۵، م ۷، م ۱۱	C198
	تسهیل‌گر نظارت سرمایه‌گذاران بر رعایت مفاد قراردادهای	۹	م ۱۱، م ۱۲، م ۱۳	C199
	افزایش نرخ فروش	۹	م ۲، م ۶، م ۷، م ۱۰	C200
	تغییرات و تجدید ساختار در خط تولید	۱۰	م ۱۴، م ۱۶، م ۱، م ۶	C201
کسب فرصت‌های بازار رقابتی	معرفی محصولات جدید و توان بالقوه بازارهای جدید	۱۱	م ۸، م ۹، م ۱۰	C202
	افزایش ارزش روز شرکت	۱۲	م ۲، م ۹، م ۳، م ۵	C203

مقوله اصلی	کدهای باز	فراوانی	شماره مصاحبه شونده	شناسه
	افزایش توانایی رقابت پذیری	۹	م ۵، م ۶، م ۷	C204
	شناسایی فرصت‌های نوآورانه	۱۰	م ۱۴، م ۱۶، م ۱	C205
	ارزیابی صحیح‌تر عملکرد آینده واحد تجاری	۹	م ۷، م ۱۲، م ۳	C206
	ارتباطات سریع و پیوسته با بازار سهام	۱۰	م ۹، م ۱۰	C207
	گسترش پیوند با سرمایه‌گذاران خارجی	۹	م ۲، م ۵، م ۷، م ۱۱	C208
	ورود به عرصه اقتصادی جهانی	۱۱	م ۱۱، م ۱۲، م ۱۳	C209

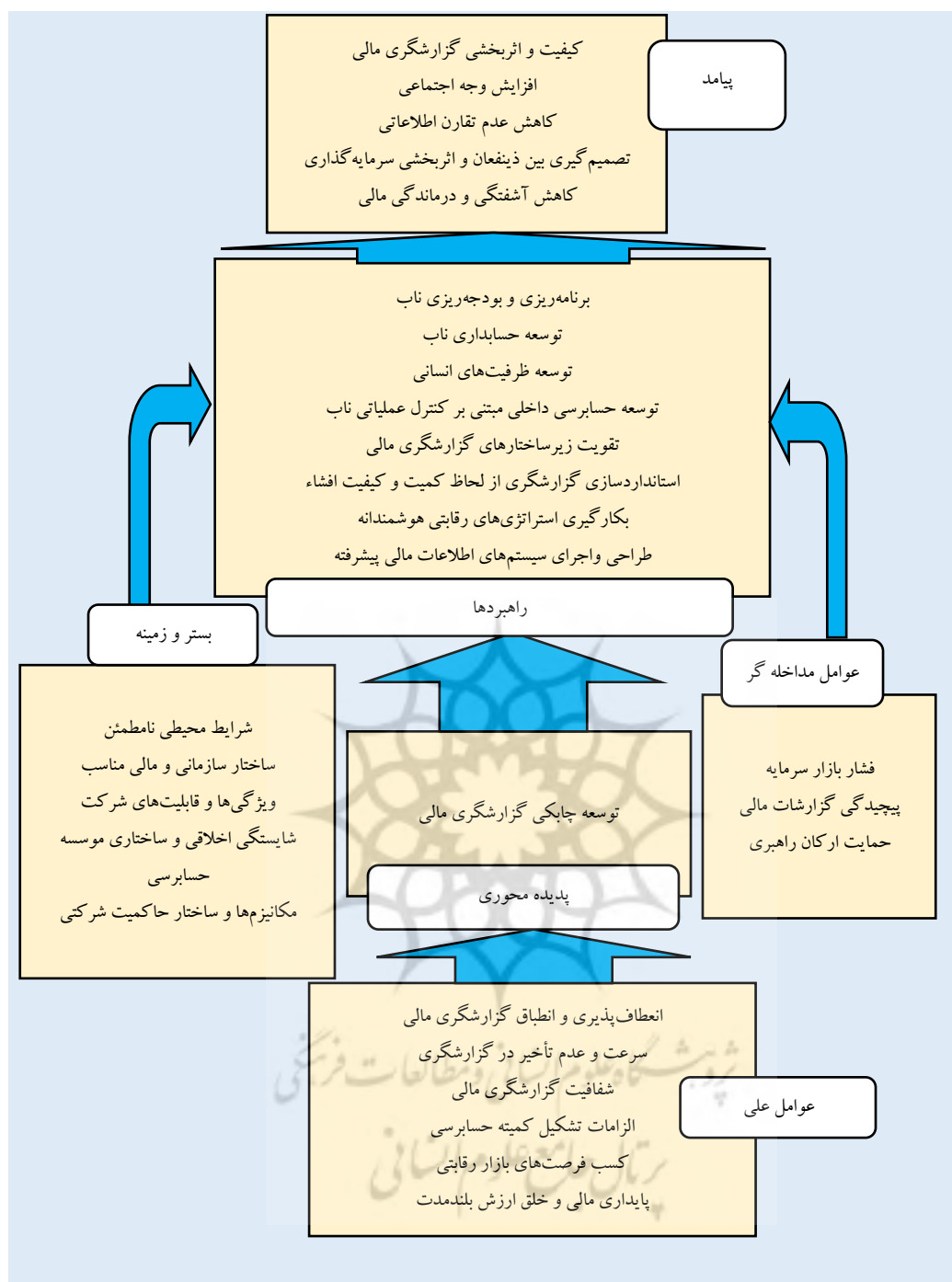
در مرحله کدگذاری محوری علاوه بر گزینش یک مقوله به عنوان مقوله محوری اجزای کدگذاری محوری از قبیل شرایط علی، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، متغیرهای مداخله گر، راهبردها و پیامدها با استفاده از داده‌های گردآوری شده به صورت نگاره (۳) مشخص شدند. مهم‌ترین گام در مرحله کدگذاری انتخابی، ترسیم کدهای منتخب ناشی از مقولات علی، محوری، راهبردی، پیامدی و زمینه‌ای است. مقوله‌ی اصلی (محوری) یا پدیده‌ی اصلی (هسته) مورد مطالعه، پدیده مورد نظر، ایده و فکر محوری، حادثه، اتفاق یا واقعه‌ای است که جریان کنش‌ها و واکنش‌ها به سوی آن رهنمون می‌شوند تا آن را اداره، کنترل و یا به آن پاسخ دهند. پدیده محوری مورد مطالعه در این پژوهش توسعه چابکی گزارشگری مالی می‌باشد.

نگاره (۳). نتایج مربوط به کدگذاری محوری

مقوله اصلی	مقوله‌های منتخب (ابعاد)	مقوله	تعداد مفاهیم
عوامل علی	الزامات	انعطاف‌پذیری و انطباق گزارشگری مالی	۴
		سرعت و عدم تأخیر در گزارشگری	۷
		شفافیت گزارشگری مالی	۶
		الزامات تشکیل کمیته حسابرسی	۶
		کسب فرصت‌های بازار رقابتی	۱۰
		پایداری مالی و خلق ارزش بلندمدت	۸
بسترها و زمینه‌ها	محیط و شرایط لازم	شرایط محیطی نامطمئن	۹
		ساختار سازمانی و مالی مناسب	۱۰
		ویژگی‌ها و قابلیت‌های شرکت	۱۱
		شایستگی اخلاقی و ساختاری موسسه حسابرسی	۱۴
		مکانیزم‌ها و ساختار حاکمیت شرکتی	۹
پدیده محوری			
عوامل مداخله گر	محدودکننده‌ها و تسهیل‌گرها	چابکی گزارشگری مالی	–
		فشار بازار سرمایه	۶
		پیچیدگی گزارشات مالی	۱۳
		حمایت ارکان راهبری	۴
		برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی ناب	۹
راهبردها	فرایندها و سازوکارها	توسعه حسابداری ناب	۵
		توسعه ظرفیت‌های انسانی	۷
		توسعه حسابرسی داخلی مبتنی بر کنترل عملیاتی ناب	۶
		تقویت زیرساخت‌های گزارشگری مالی	۶
		استانداردسازی گزارشگری از لحاظ کمیت و کیفیت افشاء	۶
		بکارگیری استراتژی‌های رقابتی هوشمندانه	۱۱
		طراحی و اجرای سیستم‌های اطلاعات مالی پیشرفته	۶
پیامدها		توسعه کیفیت و اثربخشی گزارشگری مالی	۸

مقوله اصلی	مقوله‌های منتخب (ابعاد)	مقوله	تعداد مفاهیم
	پیامدهای توسعه	افزایش وجهه اجتماعی	۵
	چابکی گزارشگری	کاهش عدم تقارن اطلاعاتی	۶
	مالی	تصمیم‌گیری بهینه ذینفعان و اثربخشی سرمایه‌گذاری	۶
		کاهش آشفتگی و درماندگی مالی	۱۰
مجموع	۶	۲۷	۲۰۸

به طور خلاصه نتایج به دست آمده عوامل علی شامل ۴۱ مفهوم و در مقوله‌های انعطاف‌پذیری و انطباق گزارشگری مالی، سرعت و عدم تأخیر در گزارشگری، شفافیت گزارشگری مالی، الزامات تشکیل کمیته حسابرسی، کسب فرصت‌های بازار رقابتی، پایداری مالی و خلق ارزش بلندمدت دسته‌بندی شد؛ به علاوه شرایط زمینه‌ای بر اساس ۵۳ مفهوم باز در مقوله‌های شرایط محیطی نامطمئن، ساختار سازمانی و مالی مناسب، ویژگی‌ها و قابلیت‌های شرکت، شایستگی اخلاقی و ساختاری موسسه حسابرسی، مکانیزم‌ها و ساختار حاکمیت شرکتی احصا شده است؛ عوامل مداخله‌گر با توجه به ۲۳ کد مفهومی در دو بعد موانع (فشار بازار سرمایه و پیچیدگی گزارشات مالی) و تسهیل‌گرها (حمایت ارکان راهبری) طبقه‌بندی گردید؛ همچنین راهبردها با تأکید بر ۵۶ مفهوم در عواملی همچون برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی ناب، توسعه حسابداری ناب، توسعه ظرفیت‌های انسانی، توسعه حسابرسی داخلی مبتنی بر کنترل عملیاتی ناب، تقویت زیرساختارهای گزارشگری مالی، استانداردسازی گزارشگری از لحاظ کمیت و کیفیت افشاء، بکارگیری استراتژی‌های رقابتی هوشمندانه، طراحی و اجرای سیستم‌های اطلاعات مالی پیشرفته دسته‌بندی شدند و در نهایت پیامدها بر اساس ۳۵ کدباز در پنج بعد توسعه کیفیت و اثربخشی گزارشگری مالی، افزایش وجه اجتماعی، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، تصمیم‌گیری بهینه ذینفعان و اثربخشی سرمایه‌گذاری، کاهش آشفتگی و درماندگی مالی احصا شده‌اند. با استفاده از نتایج کدگذاری باز و محوری، مدل توسعه چابکی گزارشگری مالی را بر اساس پارادایم شش‌گانه به شرح شکل (۱) خواهد بود.

شکل ۱. مدل پارادایمی توسعه چابکی گزارشگری مالی

طبق نظر انورو^۱ (۲۰۲۳) ارزیابی صحت علمی پژوهش‌های کیفی بر پایه چهار معیار اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری انجام می‌شود. برای تضمین اعتبار، نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع داده‌ها ادامه یافت، پژوهشگر به صورت طولانی مدت در میدان پژوهش حضور داشت و چندجانبه‌نگری داده‌ها اعمال شد. برای اطمینان‌پذیری، بازرسی دقیق داده‌ها، مستندسازی کامل فرایندها، روش‌ها و تصمیم‌گیری‌ها توسط پژوهشگر و چندجانبه‌نگری پژوهشگر اجرا گردید. در راستای تأییدپذیری، نتایج به صورت موازی بررسی شده و انعکاسی بودن آنها ارزیابی شد. برای انتقال‌پذیری، توصیف جامعی از محیط پژوهش، ویژگی‌های شرکت‌کنندگان و تنوع دیدگاه‌ها و تجربیات مصاحبه‌شوندگان ارائه شد. تحلیل داده‌ها از طریق فرایند کدگذاری انجام شد. در

¹ Enworo

کدگذاری باز، کدهای اولیه استخراج‌شده از مصاحبه‌ها (با روش شناسایی نکات کلیدی) بررسی شدند و کدهایی که به موضوعات مشترک اشاره داشتند، گروه‌بندی شده و مفاهیم اولیه را تشکیل دادند. از مقایسه و دسته‌بندی این مفاهیم، مقوله‌ها استخراج شدند. در کدگذاری محوری، برای پیوند دادن مقوله‌های اصلی به مقوله‌های فرعی، از الگوی پارادایمی استفاده شد تا اجزای کلیدی شامل شرایط علی، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، متغیرهای مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها شناسایی شوند. در نهایت، در کدگذاری انتخابی، بر اساس روابط شناسایی‌شده میان مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها در مراحل پیشین، مقوله‌ها به‌صورت نظام‌مند به یکدیگر مرتبط شده و چارچوب نظری پژوهش ارائه گردید.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر ارائه مدل چابکی گزارشگری مالی مبتنی بر نظریه داده بنیاد بود بر اساس نتایج تحلیل مصاحبه‌ها مشخص شد که عوامل علی شامل در مقوله‌های انعطاف‌پذیری و انطباق گزارشگری مالی، سرعت و عدم تأخیر در گزارشگری، شفافیت گزارشگری مالی، الزامات تشکیل کمیته حسابرسی، کسب فرصت‌های بازار رقابتی، پایداری مالی و خلق ارزش بلندمدت هستند. عوامل علی به عنوان محرک‌های اصلی چابکی گزارشگری مالی شناسایی شده‌اند. بحث حاضر بر نقش سرعت و عدم تأخیر در گزارشگری مالی و شفافیت گزارشگری به عنوان عوامل کلیدی چابکی تأکید دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی مانند رجبی و همکاران (۱۴۰۳) که رابطه مثبت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری با کیفیت سود را نشان دادند، همسو است. همچنین، تأکید بر پاسخگویی به نیازهای ذینفعان و قابلیت اطمینان با پژوهش کلاری دارون کلاً (۱۳۹۹) که به‌موقع بودن و قابلیت اطمینان را به عنوان ارکان کیفیت گزارشگری مالی معرفی کرد، همخوانی دارد. از سوی دیگر، نیک کار و محمدی (۱۳۹۸) و مهرانی و همکاران (۱۳۹۹) نیز بر اهمیت مدیریت توانمند و استراتژی شرکت در بهبود به‌موقع بودن گزارشگری تأکید داشتند که در بحث حاضر به شکل شناسایی فرصت‌های بازار و واکنش سریع به تغییرات بازتاب یافته است. این عوامل نشان می‌دهند که سازمان‌ها برای دستیابی به چابکی در گزارشگری مالی باید به سرعت و دقت در ارائه اطلاعات مالی توجه کنند، شفافیت را در گزارش‌های خود افزایش دهند و از فرصت‌های بازار رقابتی بهره‌برداری کنند. همچنین، تشکیل کمیته حسابرسی و پایداری مالی به عنوان عوامل کلیدی در ایجاد چابکی گزارشگری مالی شناخته شده‌اند در تفسیر این یافته‌ها باید اشاره کرد قابلیت سازگاری آگاهانه و سریع با تغییرات محیطی، انطباق با نیازهای اطلاعاتی افراد ذی‌نفع و انطباق با استانداردهای گزارشگری مالی و شناخت فرصت‌های بازار و نیازمندی‌های ذینفعان می‌تواند بر توسعه چابکی گزارشگری مالی تأثیرگذار باشند همچنین لازمه توسعه چابکی شناسایی سریع تغییرات محیطی، پاسخگویی سریع و به‌موقع به نیازهای اطلاعاتی ذینفعان، واکنش مناسب و فعالانه به فرصت‌ها و نیازهای غیرمنتظره و در نهایت پاسخگویی و افشای به‌موقع بودن اطلاعات می‌باشد، از سویی توجه به قابلیت اطمینان، مقایسه‌پذیری و قابل فهم بودن نیز کیفیت گزارشگری را ارتقا می‌دهد. در راستای افزایش نرخ فروش، کسب سهم بیشتری از بازار، افزایش بازده قیمت سهام و شناسایی فرصت‌های نوآورانه و تغییرات و تجدید ساختار در خط تولید توجه به ارتباطات سریع و پیوسته با بازار سهام، گسترش پیوند با سرمایه‌گذاران خارجی و ورود به عرصه اقتصادی جهانی از عوامل مهم توسعه تأثیرگذار بر چابکی گزارشگری مالی هستند همچنین الزام شرکت‌ها به گزارشگری به‌موقع و سریع و تغییر در انتظارات استفاده‌کنندگان از محتوای گزارشات اهمیت بالای گزارشگری مالی را نشان می‌دهد.

شرایط زمینه‌ای شامل عواملی هستند که بستر لازم برای تحقق چابکی گزارشگری مالی را فراهم می‌کنند. این شرایط شامل شرایط محیطی نامطمئن، ساختار سازمانی و مالی مناسب، ویژگی‌ها و قابلیت‌های شرکت، شایستگی اخلاقی و ساختاری موسسه حسابرسی، مکانیزم‌ها و ساختار حاکمیت شرکتی هستند. این بحث ساختار سازمانی منعطف و حاکمیت شرکتی قوی را به عنوان بستر چابکی گزارشگری مالی معرفی می‌کند. شایستگی اخلاقی موسسه حسابرسی به عنوان یک عامل زمینه‌ای، با پژوهش کاواسه و همکاران (۲۰۲۱) که تأثیر تخصص هیئت مدیره و کیفیت حسابرسی داخلی بر گزارشگری مالی را تأیید کردند، همخوانی دارد. علاوه بر این، تأثیر شرایط محیطی نامطمئن (مانند تحریم و تورم) بر نیاز به چابکی، با یافته‌های جهانبخش قره باغی و پورزمانی (۱۴۰۰) درباره رابطه منفی اختلالات مدیریتی با چابکی گزارشگری، ارتباط مفهومی پیدا می‌کند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که سازمان‌ها برای دستیابی به چابکی گزارشگری مالی باید در محیط‌های نامطمئن بتوانند به سرعت واکنش نشان

دهند، ساختار سازمانی و مالی منعطفی داشته باشند و از مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی قوی برخوردار باشند. همچنین، شایستگی اخلاقی و ساختاری موسسه حسابرسی به عنوان یک عامل مهم در ایجاد اعتماد و شفافیت در گزارشگری مالی شناخته شده است. نظر به مقوله‌های شناسایی شده می‌توان گفت که از یک طرف شرایط کشور (جنگ و تحریم و...)، نرخ تورم، نرخ ارز، گسترده‌تر شدن فضای رقابتی، عدم قطعیت جریان‌های نقدی آتی و تغییرات سریع در استانداردها بر اساس تأثیرات محیطی شرایط محیطی نامطمئن را فراهم آورده است و از طرف دیگر تخصص مالی و تجربی و نظارتی رئیس کمیته حسابرسی و هیئت مدیره، نوآوری و دانش مالی شرکت، سلامت اقتصادی شرکت، وجود فشارهای اهرمی همچون میزان بدهی‌های شرکت، سرعت انطباق‌پذیری سازمان با تغییرات محیطی و پیچیدگی عملکرد شرکت و ساختار سازمانی و مالی شرکت نیز بستری مهم برای توسعه چابکی گزارشگری مالی محسوب می‌شود.

عوامل مداخله گر شامل موانع و تسهیل‌گرها هستند. موانع عواملی هستند که می‌توانند دستیابی به چابکی گزارشگری مالی را با مشکل مواجه کنند. این موانع به سازمان‌ها فشار وارد کرده و باعث کاهش سرعت، دقت و شفافیت در گزارشگری مالی می‌شوند. دو مانع اصلی شناسایی شده در این تحقیق عبارتند از: پیچیدگی گزارشات مالی و فشار بازار سرمایه. این یافته‌ها پیچیدگی گزارشات مالی و فشار بازار سرمایه را به عنوان موانع چابکی گزارشگری معرفی می‌کند. این موضوع با پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۲) که ارتباط ویژگی‌های مؤسسات حسابرسی با پیچیدگی گزارشگری را نشان دادند، همسوست. همچنین، تأکید بر حمایت ارکان راهبری به عنوان تسهیل‌گر، با پژوهش اوسی و تاکتاک (۲۰۱۸) درباره اثربخشی کمیته حسابرسی بر به‌هنگام بودن گزارشگری مالی و یافته‌های خدیر و همکاران (۲۰۲۳) در مورد نقش حسابرسی داخلی چابک، همخوانی دارد. فشار بازار سرمایه به شرایطی اشاره دارد که در آن سازمان‌ها تحت تأثیر انتظارات سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران مالی و سایر ذینفعان قرار می‌گیرند. این فشار می‌تواند باعث شود سازمان‌ها به‌جای تمرکز بر ارائه اطلاعات دقیق و شفاف، به دنبال دستکاری یا پنهان‌سازی اطلاعات مالی باشند تا انتظارات کوتاه‌مدت بازار را برآورده کنند. این امر می‌تواند به کاهش کیفیت گزارش‌های مالی و تأخیر در ارائه اطلاعات منجر شود. فشار بازار سرمایه همچنین می‌تواند باعث شود سازمان‌ها به‌جای تمرکز بر اهداف بلندمدت، به صورت کوتاه مدت عمل کنند، که این خود مانعی برای دستیابی به چابکی گزارشگری مالی است و از طرفی پیچیدگی گزارشات مالی به افزایش حجم و دشواری درک اطلاعات مالی اشاره دارد. استانداردهای حسابداری پیچیده، قوانین متعدد و الزامات گزارشگری می‌توانند باعث شوند که تهیه و ارائه گزارش‌های مالی زمان‌بر و پرزحمت شود. این پیچیدگی می‌تواند به تأخیر در گزارشگری مالی و کاهش شفافیت اطلاعات منجر شود. علاوه بر این، پیچیدگی گزارشات مالی می‌تواند باعث سردرگمی ذینفعان شده و توانایی آنها را برای درک و استفاده از اطلاعات مالی کاهش دهد. این امر به نوبه خود می‌تواند چابکی گزارشگری مالی را تحت تأثیر قرار دهد. تسهیل‌گرها نیز عواملی هستند که می‌توانند به سازمان‌ها در دستیابی به چابکی گزارشگری مالی کمک کنند. این عوامل باعث کاهش موانع و افزایش سرعت، دقت و شفافیت در گزارشگری مالی می‌شوند. مهم‌ترین تسهیل‌گر شناسایی شده در این تحقیق عبارت است از: حمایت ارکان راهبری. حمایت ارکان راهبری (مانند هیئت مدیره، کمیته حسابرسی و مدیران ارشد) یکی از مهم‌ترین عوامل تسهیل‌گرکننده چابکی گزارشگری مالی است. زمانی که ارکان راهبری از چابکی گزارشگری مالی حمایت کنند، سازمان‌ها می‌توانند به راحتی منابع لازم را برای بهبود فرآیندهای گزارشگری مالی تأمین کنند. این حمایت می‌تواند شامل تأمین بودجه، استخدام نیروهای متخصص، استفاده از فناوری‌های پیشرفته و ایجاد فرهنگ سازمانی مبتنی بر شفافیت و پاسخگویی باشد. علاوه بر این، حمایت ارکان راهبری می‌تواند به کاهش فشارهای داخلی و خارجی کمک کرده و سازمان‌ها را در دستیابی به چابکی گزارشگری مالی یاری کند. در نهایت باید اشاره کرد که فشار بازار سرمایه با توجه به نسبت نقدینگی بازار سهام، هزینه‌های سیاسی و نرخ بازده مورد نظر سرمایه‌گذاران می‌تواند مانعی در راستای توسعه چابکی گزارشگری مالی باشد این در حالی است که رویکردها و الزامات حسابداری بر اساس وجود قوانین و مقررات متعدد پیچیدگی‌های گزارشگری را دو چندان کرده است و با توجه به فاصله زمانی اندک انتشار صورت‌های مالی با وقوع رویدادهای مربوطه و وجود منابع اطلاعاتی زیاد موجب تأخیر در گزارشگری می‌گردد که این تأخیر با محافظه کاری حسابداری، اجتناب مالیاتی تقارن اطلاعاتی همراه می‌باشد. با این وجود حمایت نهادهای متولی و تشکل‌های حرفه‌ای حسابداری و تصمیمات سیاست‌گذاران در نهادهای بالادستی و سازوکارهای نظارتی یک منبع تسهیل‌گر مهم در راستای توسعه چابکی گزارشگری مالی به شمار می‌روند.

راهبردهای شناسایی شده در این تحقیق شامل برنامه ریزی و بودجه ریزی ناب، توسعه حسابداری ناب، توسعه ظرفیت‌های انسانی، توسعه حسابرسی داخلی مبتنی بر کنترل عملیاتی ناب، تقویت زیرساخت‌های گزارشگری مالی، استانداردسازی گزارشگری از لحاظ کمیت و کیفیت افشاء، بکارگیری استراتژی‌های رقابتی هوشمندانه و طراحی و اجرای سیستم‌های اطلاعات مالی پیشرفته هستند. این راهبردها نشان می‌دهند که سازمان‌ها برای دستیابی به چابکی گزارشگری مالی باید به دنبال بهبود فرایندهای داخلی، توسعه منابع انسانی و استفاده از فناوری‌های پیشرفته در گزارشگری مالی باشند. راهبردهای پیشنهادی مانند استانداردسازی افشاء و استفاده از فناوری پیشرفته، با مطالعات خارجی مانند ستیوان و یولینا (۲۰۲۲) که بر نقش چابکی فرایندهای کسب‌وکار و فناوری اطلاعات در بهبود مزیت رقابتی تأکید داشتند، همسوست. با توجه به این یافته‌ها باید اشاره کرد در راستای توسعه چابکی گزارشگری مالی توجه به برنامه‌ریزی برای مزایای مالی حاصل از تغییرات ناب، تحلیل ظرفیت و بهای جریان ارزش می‌تواند همچون یک خط‌مشی هوشمند عمل نماید، به علاوه با سنجش عملکرد، بهبود مستمر، رضایت و آموزش نیروی انسانی در جهت توانمندسازی نیروی انسانی ماهر و با دانش حسابداری تلاش نمود و از طرفی با داشتن مدیران آگاه به تحولات و تغییرات در حوزه گزارشگری و ایجاد فرصت‌هایی برای مدیران در جهت اعمال قضاوت حرفه‌ای به توانمندسازی هیئت مدیره واحد تجاری کمک نمود و مهم‌تر این که با حذف اتلاف منابع فرایندهای گزارش‌ها و اطلاعات درست، جامع، مربوط، به‌هنگام و فهم پذیر و قابل پی‌گیری به توسعه حسابداری ناب پرداخت و با تغییر روش گزارشگری مالی از گزارشگری سنتی به گزارشگری یکپارچه و تغییر رویکرد از دارایی‌های فیزیکی به دارایی‌های مالی به تقویت زیرساخت‌های گزارشگری مالی پرداخت. همچنین می‌توان با استفاده از تجربیات و دستاوردهای کشورهای توسعه‌یافته، یکسان‌سازی با قوانین بین‌المللی و با داشتن نهادی متولی، منسجم و متخصص در امر گزارشگری یک چارچوب نظری مناسب برای گزارشگری تعیین نمود و با بکارگیری استراتژی‌های رقابتی هوشمندانه همچون ظرفیت و سرعت در تهیه منابع برای واکنش‌های تهاجمی (سرمایه‌گذاری) و استفاده از فرصت‌های غیرمنتظره با توجه به سیاست‌های مالی و ساختار مالی شرکت‌ها از طریق پیش‌بینی و سازگاری با محیط پویا پیوسته ظرفیت‌های لازم برای توسعه چابکی را فراهم آورد.

پیامدهای چابکی گزارشگری مالی در پنج بعد توسعه کیفیت و اثربخشی گزارشگری مالی، افزایش وجه اجتماعی، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، تصمیم‌گیری بهینه ذینفعان و اثربخشی سرمایه‌گذاری، کاهش آشفتگی و درماندگی مالی شناسایی شده‌اند. کاهش عدم تقارن اطلاعاتی به عنوان یک پیامد، با یافته‌های کوستا و همکاران (۲۰۲۲) درباره نقش کیفیت گزارشگری در رفع قصور شرکتی و پژوهش رجبی و همکاران (۱۴۰۳) که رابطه منفی استاندارد‌های گزارشگری با عدم تقارن اطلاعاتی را نشان دادند، همخوانی کامل دارد. افزون بر این، پیامد تصمیم‌گیری بهینه ذینفعان با نتایج حسیوان و حسیوان (۲۰۲۲) درباره عوامل مؤثر بر به‌موقع بودن گزارش‌ها و پژوهش ایزدی نیا و همکاران (۱۳۹۹) در مورد تأثیر انعطاف‌پذیری مالی بر سیاست‌های تقسیم سود، ارتباط مستقیم دارد. بر اساس توسعه کیفیت و اثربخشی، چابکی گزارشگری مالی به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد که اطلاعات مالی را با دقت، سرعت و شفافیت بیشتری ارائه کنند. این امر منجر به بهبود کیفیت گزارش‌های مالی می‌شود، زیرا اطلاعات به‌روز، دقیق و قابل اعتماد در اختیار ذینفعان قرار می‌گیرد. همچنین، اثربخشی گزارشگری مالی افزایش می‌یابد، زیرا سازمان‌ها می‌توانند به سرعت به تغییرات محیطی واکنش نشان داده و اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری را در زمان مناسب ارائه کنند. این بهبود در کیفیت و اثربخشی، اعتماد ذینفعان به گزارش‌های مالی را افزایش می‌دهد. با توجه به افزایش وجه اجتماعی، چابکی گزارشگری مالی به سازمان‌ها کمک می‌کند تا تصویر بهتری از خود در جامعه و نزد ذینفعان ارائه دهند. زمانی که سازمان‌ها قادر باشند اطلاعات مالی خود را به‌صورت شفاف، سریع و دقیق منتشر کنند، اعتماد عمومی نسبت به آنها افزایش می‌یابد. این افزایش اعتماد می‌تواند به بهبود وجه اجتماعی سازمان منجر شود، که خود باعث جذب سرمایه‌گذاران جدید، افزایش رضایت مشتریان و بهبود روابط با سایر ذینفعان می‌گردد. وجه اجتماعی قوی همچنین می‌تواند به عنوان یک مزیت رقابتی برای سازمان عمل کند. به علاوه عدم تقارن اطلاعاتی زمانی رخ می‌دهد که یک طرف مبادله (مانند مدیران شرکت) اطلاعات بیشتری نسبت به طرف دیگر (مانند سرمایه‌گذاران) داشته باشد. چابکی گزارشگری مالی با ارائه اطلاعات به‌موقع و شفاف، این شکاف اطلاعاتی را کاهش می‌دهد. زمانی که اطلاعات مالی به سرعت و با دقت در اختیار ذینفعان قرار گیرد، امکان دستکاری یا پنهان سازی اطلاعات کاهش یافته و ذینفعان می‌توانند تصمیم‌گیری‌های آگاهانه‌تری انجام دهند. این کاهش عدم تقارن اطلاعاتی به

افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و بهبود کارایی بازار کمک می‌کند. چابکی گزارشگری مالی اطلاعات لازم برای تصمیم‌گیری را در زمان مناسب و با کیفیت بالا در اختیار ذینفعان قرار می‌دهد. این امر به ذینفعان (مانند سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، مدیران و کارگزاران بورس) کمک می‌کند تا تصمیم‌های بهینه‌تری اتخاذ کنند. برای مثال، سرمایه‌گذاران می‌توانند با اتکا به اطلاعات به روز و دقیق، تصمیم‌های سرمایه‌گذاری بهتری بگیرند. همچنین، مدیران شرکت‌ها می‌توانند با استفاده از اطلاعات مالی چابک، استراتژی‌های کسب و کار خود را به روزرسانی کرده و به تغییرات بازار واکنش سریع‌تری نشان دهند. در نهایت چابکی گزارشگری مالی به سازمان‌ها کمک می‌کند تا منابع مالی خود را به صورت مؤثرتری مدیریت کنند. با ارائه اطلاعات مالی به موقع و دقیق، سازمان‌ها می‌توانند ریسک‌های مالی خود را بهتر ارزیابی کرده و از اتخاذ تصمیم‌های پرریسک جلوگیری کنند. این امر به کاهش آشفتگی و درماندگی مالی منجر می‌شود، زیرا سازمان‌ها می‌توانند مشکلات مالی را در مراحل اولیه شناسایی کرده و اقدامات اصلاحی لازم را انجام دهند. همچنین، چابکی گزارشگری مالی باعث افزایش اثربخشی سرمایه‌گذاری می‌شود، زیرا سرمایه‌گذاران می‌توانند با اطمینان بیشتری در پروژه‌ها و شرکت‌ها سرمایه‌گذاری کنند این پیامدها نشان می‌دهند که چابکی گزارشگری مالی نه تنها به بهبود کیفیت گزارش‌های مالی منجر می‌شود، بلکه می‌تواند به افزایش اعتماد ذینفعان، کاهش ریسک‌های مالی و بهبود تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری کمک کند. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهند که چابکی گزارشگری مالی یک مفهوم چندبعدی است که تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد. برای دستیابی به چابکی در گزارشگری مالی، سازمان‌ها باید به عوامل علی، شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و راهبردهای شناسایی شده توجه کنند. این تحقیق همچنین نشان می‌دهد که چابکی گزارشگری مالی می‌تواند به بهبود کیفیت گزارش‌های مالی، افزایش شفافیت، کاهش ریسک‌های مالی و بهبود تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری منجر شود. بنابراین، با توجه به اهمیت مبحث چابکی گزارشگری مالی شرکت‌ها و تأثیر آن بر جلب اعتماد سرمایه‌گذاران و فعالان بازار سرمایه و افزایش کیفیت گزارشگری مالی، یافته‌های این پژوهش علاوه بر توسعه مبان‌ی نظری چابکی گزارشگری مالی حاوی مفاهیم ارزشمندی برای استفاده سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، کارگزاران بورس، مدیران شرکت سهامی در مورد اخذ تصمیم‌های مفید باشد. و می‌تواند زمینه‌ساز بستر مناسبی برای انجام تحقیقات آتی در این مورد برای سایر مراکز آموزشی و پژوهشی باشد و به تبع آن باعث افزایش سرعت، پاسخگویی، توانمندی، کیفیت و شفافیت گزارشگری مالی و در نهایت بهبود چابکی گزارشگری مالی می‌شود.

با توجه به بخش‌های مختلف الگوی استخراج شده، پیشنهادهای کاربردی به صورت عملیاتی برای گروه‌های ذینفع در جهت تحقق چابکی در گزارشگری مالی ارائه شود.

جهت تقویت انعطاف‌پذیری و انطباق‌پذیری سیستم‌های گزارشگری مالی سازمان‌ها باید از فناوری‌های ابری برای بروزرسانی داده‌ها در زمان واقعی بهره‌گیرند و فرایندهای گزارشگری را طوری طراحی نمایند که امکان اصلاح سریع استانداردها و رویه‌ها را فراهم نمایند.

برای افزایش سرعت و کاهش تأخیر در گزارشگری مالی سازمان‌ها باید یکپارچه‌سازی سیستم‌های حسابداری و حسابرسی برای کاهش زمان پردازش داده‌ها و استفاده از هوش مصنوعی و یادگیری ماشین برای تحلیل سریع داده‌های مالی و حذف مراحل غیر ضروری در فرآیندهای تأییدیه و کاهش بروکراسی را انجام دهند.

جهت ارتقای شفافیت گزارشگری مالی استفاده از زبان ساده و قابل فهم در گزارش‌های مالی، افشای کامل و دقیق اطلاعات مالی، شامل توضیح منطق برآوردهای حسابداری و روش‌های مورد استفاده و انتشار مراحل تدوین گزارش‌ها به صورت شفاف برای افزایش اعتماد عمومی پیشنهاد می‌شود.

پیشنهاد برای تقویت ساختارهای نظارتی و حاکمیت شرکتی انتصاب اعضای مستقل و متخصص در کمیته‌های حسابرسی، سرمایه‌گذاری در آموزش و توسعه مهارت‌های اعضای هیئت مدیره و کمیته‌های حسابرسی و ایجاد سازوکارهای نظارتی قوی برای تضمین استقلال و عملکرد مؤثر این نهادها می‌باشد.

برای بهبود دقت و سرعت گزارشگری مالی بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی، بلاک چین و ERP سیستم‌های پیشنهاد می‌گردد.

پیشنهاد برای کاهش پیچیدگی گزارشات مالی، استانداردسازی افشای اطلاعات مالی و کاهش تعدد استانداردهای حسابداری، ارائه راهنمای عملی برای افشای اطلاعات مالی به شرکت‌ها و استفاده از ابزارهای تحلیلی برای شناسایی و حذف اطلاعات غیرضروری از گزارشات است.

جهت توسعه ظرفیت‌های انسانی، برگزاری دوره‌های آموزشی برای حسابداران و مدیران مالی در زمینه استانداردهای بین‌المللی و فناوری‌های نوین، تشویق کارکنان به توسعه مهارت‌های تحلیلی و تفکر انتقادی و نیز ایجاد برنامه‌های جانشین‌پروری برای حفظ نیروهای متخصص در سازمان پیشنهاد می‌شود.

برای همسویی با الزامات بازارهای جهانی انتشار گزارش‌های مالی به زبان انگلیسی و مطابق با استانداردهای بین‌المللی، همکاری با نهادهای بین‌المللی برای به‌روزرسانی استانداردهای گزارشگری مالی و رفع موانع نظارتی و قانونی برای تسهیل جذب سرمایه‌گذاران خارجی پیشنهاد می‌گردد.

پیشنهاد برای مدیریت ریسک‌های مالی و افزایش پایداری مالی شناسایی و مدیریت ریسک‌های مالی در مراحل اولیه، ایجاد ذخایر نقدی برای مواجهه با بحران‌های مالی و افشای اطلاعات مربوط به ریسک‌های مالی و استراتژی‌های مدیریت آن‌ها در گزارش‌های مالی است.

برای فرهنگ‌سازی و پذیرش تغییر، تشویق مدیران و کارکنان به پذیرش فناوری‌های نوین و روش‌های جدید گزارشگری، ایجاد سازوکارهای تشویقی برای نوآوری در گزارشگری مالی و برگزاری کارگاه‌ها و سمینارها برای ترویج فرهنگ شفافیت و پاسخگویی پیشنهاد می‌گردد.

در نهایت، این تحقیق می‌تواند به عنوان یک چارچوب نظری و عملی برای بهبود چابکی گزارشگری مالی در سازمان‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

منابع

- ایزدی‌نیا، ناصر؛ سعادت‌نیا، علی؛ حاجیان‌نژاد، امین. (۱۳۹۹). تأثیر ارزش انعطاف‌پذیری مالی بر سیاست‌های تقسیم سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۱۲(۴)، ۱۰۱-۱۱۲.
- برزیده، فرخ؛ بولو، قاسم؛ نخبه‌فلاح، زهرا. (۱۴۰۲). الگوی بهبود افشا در گزارشگری مالی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۱۳(۱)، ۱-۲۰.
- جهانبخش قره باغی، حمید؛ پورزمانی، زهرا. (۱۴۰۰). تأثیر اختلالات مدیریتی بر چابکی گزارشگری مالی. *دانش مالی تحلیل اوراق بهادار*، ۱۴(۵۲)، ۱۷-۳۶.
- کلاری دارون کلا، بهمن. (۱۳۹۹). انتخاب مدل مناسب برای مطالعه رابطه بین به‌موقع بودن و قابلیت اطمینان کیفیت گزارشگری مالی. *نشریه مدیریت کاربردی و چابک سازی سازمانی*، ۲(۲)، ۱۹-۱۰.
- مرادی، نعمت‌الله؛ میری، محسن؛ مهتدی، محمد مهدی. (۱۳۹۹). ارائه الگوی بومی چابکی سازمانی در مراکز تحقیقات صنعتی (مورد مطالعه: یک سازمان نظامی تحقیقاتی در عرصه دریایی). *بهبود مدیریت*، ۱۴(۴)، ۱۳۹-۱۷۱.
- مشایخ، شهناز؛ حکمت، هانیه؛ جمشیدی، پروانه. (۱۴۰۳). بررسی اثر خوانایی گزارش‌های مالی بر تأخیر گزارش حسابرسی، بندهای توضیحی و حق الزحمه حسابرسی. *پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای*، ۵(۱۷)، ۳۶-۵۷.
- مهرانی، کاوه؛ نظری، هیراد؛ قاسمی فرد، محمدرضا. (۱۳۹۹). توانایی مدیریت و گزارشگری مالی به‌موقع. *پیشرفت‌های حسابداری*، ۱۲(۱)، ۳۲۳-۳۵۱.
- مولائی، پژمان و کردستانی، غلامرضا. (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی از سه بعد حسابرسی، حاکمیت شرکتی و عوامل خاص شرکت. *پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای*، ۲(۵)، ۱۰۰-۱۲۶.
- نیک کار، جواد؛ محمدی، اسلام. (۱۳۹۸). تأثیر استراتژی شرکت، هزینه‌های سیاسی و قدرت مدیریت بر به‌موقع بودن گزارشگری مالی. *پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۱۱(۴)، ۸۷-۱۱۰.

- Adeyeri, T. B. (2024). Automating Accounting Processes: How AI is Streamlining Financial Reporting. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 4(1), 72-90.
- Ahmed, K. A. R., Abid, I. D., Al-Mandalawi, B. J. M., AlKaabi, B. R. H. (2022). The role of auditors, competencies and agile internal auditing on the effective financial reporting: moderating role of financial reporting standards. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 14(03), 81-98.
- Aladwan, M., Al Adwan, A. S. (2023). Cohesion of Accounting Information System Fundamentals and Knowledge Robustness in Financial Reporting. *International Journal of Professional Business Review: Int. J. Prof. Bus. Rev.*, 8(7), 69.
- Ayoob Mohammed Hassan, N., binti Haji Din, D. B., a/p Senasi, D. V. (2023). Reviewing the Relation between Agility in Audit Committee and Financial Performance on Stock Price. *International Journal of Accounting and Management Sciences*. 2(1), 148-178
- Barney, J. B. (2001). Resource-based theories of competitive advantage: A ten-year retrospective on the resource-based view. *Journal of management*, 27(6), 643-650.
- Barzideh, F., Bolou, G., & Nokhbeh Fallah, Z. (2023). Pattern of Improving Disclosure in Financial Reporting. *Empirical Research in Accounting*, 13(1), 1-20. (In Persian)
- Biglarkhai, G. R., & Talebnia, G. (2022). Explain the relationship between the complexity of financial reports used by investors and corporate governance in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Investment Knowledge*, 11(41), 577-608. (In Persian)
- Chen, C., Jia, H., Xu, Y., & Ziebart, D. (2022). The effect of audit firm attributes on audit delay in the presence of financial reporting complexity. *Managerial Auditing Journal*, 37(2), 283-302.
- Costa, M., Lisboa, I., & Gameiro, A. (2022). Is the financial report quality important in the default prediction? SME Portuguese construction sector evidence. *Risks*, 10(5), 98.
- Doz, Y. L., & Kosonen, M. (2010). Embedding strategic agility: A leadership agenda for accelerating business model renewal. *Long range planning*, 43(2-3), 370-382.
- Edu, A. S. (2022). Positioning big data analytics capabilities towards financial service agility. *Aslib Journal of Information Management*, 74(4), 569-588.
- Enworo, O. C. (2023). Application of Guba and Lincoln's parallel criteria to assess trustworthiness of qualitative research on indigenous social protection systems. *Qualitative research journal*, 23(4), 372-384.
- Falana, G. A., Igbekoyi, O. E., Dagunduro, M. E. (2023). Effect of big data on accounting information quality in selected firms in Nigeria. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 7(3), 789-806.
- Firnanti, F., & Karmudiandri, A. (2020). Corporate governance and financial ratios effect on audit report lag. *Firnanti, F*, 15-21.
- Hasibuan, R. P. A., Hasibuan, N. F. A. (2022). Analysis of The Influence of Timely Submission of Financial Statements of Transportation Companies Listed on The Indonesia Stock Exchange 2017-2021. *Journal Economy and Currency Study (JECS)*, 4(1), 87-96.
- Ishak, R., Kamardin, H., Manaf, K. B. A. (2024). Financial Reporting Timeliness and Value Relevance of Accounting Information. In *Conference on Accounting and Business (Icab2024)*, (p.180).
- Izadinia, N., Saadatnia.A. & Hajian Nejad, A. (2021). The Effect of Value of Financial Flexibility on the Dividend Policies in Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 12(4), 101-112. (In Persian)
- Jahanbakhsh Gharebaghi, Hamid. & Pourzamani, Zahra. (2011). the effect of management disorders on financial reporting agility. *Financial Knowledge of Securities Analysis*, 14(52), 17-36. (In Persian)
- Jensen, M. C., Meckling, W. H. (1976). Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.

- Kaawaase, T. K., Nairuba, C., Akankunda, B., Bananuka, J. (2021). Corporate governance, internal audit quality and financial reporting quality of financial institutions. *Asian Journal of Accounting Research*, 3(5), 115-123.
- Kalari Daroon Kola, B. (2020). Selecting the appropriate model to study the relationship between timeliness and reliability scores of financial reporting quality. *SRPH Journal of Applied management and Agile Organisation*, 2(2), 10-19. (In Persian)
- Khudhair, D. Z., Matrood, A. K., Kuaiber, M. Q. (2023). The Impact of Agile Internal Audit, Lean Internal Audit, and Management Audit, on the Financial Reporting Quality in the Iraqi Oil Companies. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 15(4), 145-161.
- Mashayekh, S., Hekmat, H., & Jamshidi, P. (2024). Examining the effect of financial reports readability on the delay of the audit report, audit report explanatory paragraphs and audit fees. *Professional Auditing Research*, 5(17), 36-57. (In Persian)
- Mehrani, K., Nazari, H., & ghasemi fard, M. R. (2020). Managerial Ability and Financial Reporting Timeliness. *Journal of Accounting Advances*, 12(1), 323-351. (In Persian)
- Molaei, P., & kordestani, G. (2022). Factors affecting the delay in submitting the audit report from three dimensions of audit, corporate governance and company specific factors. *Professional Auditing Research*, 2(5), 100-126. (In Persian)
- Moradi, N. A., Miri, M., & Mohtadi, M. M. (2021). Presenting a Native Model of Organizational Agility in Industrial Research Centers (Case Study: A Military Research Organization in the Maritime Field). *Journal of Improvement Management*, 14(4), 137-169. (In Persian)
- Nik kar, J., & Mohamadi, E. (2019). The Effect of the Company's Strategy, political Cost and Power of Management on Financial Reporting Timeliness on the listed companies in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 11(4), 87-110. (In Persian)
- Nurfatimah, S., & Biduri, S. (2023). Audit Report Lag in Manufacturing: Profitability, Characteristics, Governance Impact. *Academia Open*, 8(1), 10-21070.
- Oussii, A. A., Taktak, N. B. (2018). Audit committee effectiveness and financial reporting timeliness: The case of Tunisian listed companies. *African Journal of Economic and Managem*, 7(4), 98.
- Ragazou, K., Passas, I., Garefalakis, A., Dimou, I. (2022). Investigating the research trends on strategic ambidexterity, agility, and open innovation in SMEs: Perceptions from bibliometric analysis. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 8(3), 118.
- Rahmadi, H., Andrayanti, I., & Susanto, I. (2024, June). Implementation of Agile Planning and Accounting in the Era of Digital Information. *In Prosiding Seminar STIAMI*, 11(1), 23-28.
- Rajabi, A. A., panahi, M., & Shojaei, A. (2024). The impact of international financial reporting standards on information asymmetry and earnings quality. *Journal of Accounting and Management Vision*, 7(96), 236-253. (In Persian)
- Ristianawati, Y., Hartono, S. B. (2023). Agility Strategy: Investment Diversification Approach to Sharia Financial Inclusion. *International Journal of Economics, Business and Accounting Research (IJEBAAR)*, 7(2), 78.
- Rouf, M. A., Siddique, M. N. E. A., Akhtaruddin, M. (2024). Exploring corporate financial reporting theories: a systematic approach. *International Journal of Ethics and Systems*, 5(2), 56.
- Roychowdhury, S., Shroff, N., Verdi, R. S. (2019). The effects of financial reporting and disclosure on corporate investment: A review. *Journal of Accounting and Economics*, 68(2-3), 101.
- Sari, M. A. (2024). Investigating the effect of audit opinion & quality in the relationship between financial reporting complexity and audit delay. *Journal of Accounting & Financial Transparency*, 2(1), 1-23. (In Persian)

- Setiawan, A., & Yuliana, O. Y. (2022). *It capabilities impact towards competitive advantage through business process agility on Indonesia s accounting firms during pandemic* (Doctoral dissertation, Petra Christian University).
- Shakespeare, C. (2020). Reporting matters: the real effects of financial reporting on investing and financing decisions. *Accounting and Business Research*, 50(5), 425-442.
- Sihotang, H. T., Vinsensia, D., Riandari, F., Chandra, S. (2024). Data-driven corporate growth: A dynamic financial modelling framework for strategic agility. *International Journal of Basic and Applied Science*, 13(2), 84-95.
- Singh, H., Sultana, N., Islam, A., Singh, A. (2022). Busy auditors, financial reporting timeliness and quality. *The British Accounting Review*, 5 (3), 45-62.
- Yigitbasioglu, O. M. (2017). Drivers of management accounting adaptability: the agility lens. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 13(2), 262-281.

